

Управління культури і туризму
Харківської обласної державної адміністрації
Харківська обласна універсальна наукова бібліотека

К А Л Е Н Д А Р

**ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ
ХАРКІВЩИНИ НА 2006 РІК**

*Рекомендаційний
бібліографічний покажчик*

ХАРКІВ 2005

Бібліографічний покажчик “Календар знаменних і пам’ятних дат Харківщини” видається ХОУНБ з 1977 року. Посібник містить матеріали про визначні події історії, суспільно-політичного, громадського та культурного життя області, ювілеї уродженців краю та видатних діячів, життя і діяльність яких пов’язана з Харківщиною.

Покажчик складається з трьох частин і відкривається хронікою подій з історії Харківщини. Далі читачі знайомляться з переліком дат 2006 року. Зірочкою (*) позначені ті дати, до яких у третій частині подаються короткі відомості та бібліографічні списки.

У бібліографічних списках літературу розміщено в логічній послідовності.

Видання розраховане на бібліотекарів, які пропагують краєзнавчу літературу, а також лекторів, вчителів та усіх читачів, що цікавляться краєзнавством.

Радимо використовувати покажчик для відзначення ювілейних і пам’ятних дат краю. Він допоможе в організації книжкових виставок, переглядів, проведенні масових заходів.

Відбір літератури закінчено в квітні 2005 року.

Розділ I.

ХРОНІКА ПОДІЙ З ІСТОРІЇ ХАРКІВЩИНИ НА 2006 РІК

- 1601** **405 років тому**
– Засновано с. Сінне Богодухівського району
- 1646** **360 років тому**
– Засновано м. Валки
– Засновано смт Печеніги
– Засновано с. Колонтаїв Краснокутського району
- 1651** **355 років тому**
– Засновано смт Краснокутськ
Див.: Календар знаменних та пам’ятних дат Харківщини на 2001 рік. – Х., 2000. – С. 29-32.
– Засновано м. Ізюм
- 1656** **350 років тому**
– Було видано наказ московського царя Олексія Михайловича

про виділення Харкова в самостійне воєводство та про призначення воєводою Воїна Селіфонтова

- 1656–1659** **350 років тому**
– Розпочалось будівництво Харківської фортеці
- 1671** **335 років тому**
– Засновано смт Савинці Балаклійського району
- 1676** **330 років тому**
– Засновано с. Хрущова Микитівка Богодухівського району
- 1726** **280 років тому**
– В Харкові за ініціативою єпископа Белгородського Єпіфанія Тихорського і генерал-губернатора Слобідської України князя М.Голіцина засновано Свято-Покровський чоловічий монастир з колегіумом – першим вищим навчальним закладом на Лівобережжі
- 1731** **275 років тому**
– Засновано м. Красноград (до 1922 р. – Костянтиноград)
– Засновано с. Колупаївка (у 1936 р. село було перейменовано на Жовтневе) Харківського району
- 1761** **245 років тому**
– При Харківському колегіумі відбулося відкриття першої міської бібліотеки
- 1771–1783** – Споруджується Успенський собор
- 1781** **225 років тому**
- 21 вересня* – Згідно з царським указом, одночасно з гербом Харкова було затверджено герби 14 повітових міст Харківського намісництва
- 1791** **215 років тому**
– Відбулося відкриття першого в Харкові театру, який знаходився у дворі генерал-губернаторського будинку (зараз територія Харківської інженерно-педагогічної академії). Припинив роботу в 1796 р.
- 1796** **210 років тому**
- грудень* – Було ліквідовано Харківське намісництво й відновлено Слобідсько-Українську губернію в межах 1765 р.
- 1811** **195 років тому**
– Засновано Харківський педагогічний інститут (нині Харківський національний педагогічний університет ім.

Г.Сковороди)

- Створено “Харківське товариство благодіяння” (діяло до 1817). У ньому активно працювали брати Г.Ф. та А.Ф.Квітки. Товариство допомогло 140 родинам, за його сприянням відкрито інститут шляхетних дівчат

1811-1818 – Діяльність науково-просвітницького товариства (філотехнічного), організованого у своєму маєтку відомим громадським діячем В.Каразіним для розповсюдження досягнень науки і техніки та сприяння розвитку промисловості та піднесення економіки Півдня Росії

1816 **190 років тому**

- В Харкові почали видаватися перші в Україні часописи: “Украинский вестник” (літературно-художній, науковий та громадсько-політичний) та “Харьковский Демокрит” (журнал сатири та гумору)
- Засновано інститут землеробного господарства (нині Харківський національний аграрний університет ім. В.Докучаєва)

1831 **175 років тому**

21 травня – В Харкові вийшов перший номер, виданий І.Срезневським та І.Росковшенком, літературного збірника “Украинский альманах”, де друкувалися твори Є.Гребінки, Л.Боровиковського та ін.

1841 **165 років тому**

- У Харкові споруджено перший кам’яний театральний будинок (архітектор А.Тон) (нині Харківський державний академічний драматичний театр ім. Т.Шевченка). Довгий час театр був в руках антрепренерів, перший з яких – Л.Млотковський

1846 **160 років тому**

9-16 червня – У Харкові перебував В.Белінський разом з М.Щепкіним. Він відвідав спектаклі в театрі, де виступав актор, побував в університеті та громадській бібліотеці, зустрівся з молоддю міста

1851 **155 років тому**

19 жовтня – Засновано Харківський ветеринарний інститут. Ідея створення інституту належить професору ветеринарії Р.Пільгеру (нині Харківська державна зооветеринарна академія)

1856 **150 років тому**

- Відкрито жіночу школу (нині Харківська гімназія № 6 з поглибленим вивченням англійської мови)

1861 **145 років тому**

- За ініціативи професора В.Грубе створено Харківське науково-медичне товариство, яке ж у цьому році відкрило одну з перших в країні медичних бібліотек (зараз Державна наукова медична бібліотека)
- Створено міський Купецький банк (перша муніципальна фінансово-кредитна установа в Україні)

20-24 липня – Харків відвідав М.Добролюбов. Він зустрічався з артистом Л.Самсоновим, з яким разом навчався в головному педагогічному інституті, а також із письменником Г.Данилевським, який ознайомив критика зі своїм романом “Втікачі з Новоросії”

1871 **135 років тому**

- Відкрито залізничне училище (професійно-технічне училище залізничників)
- На центральних вулицях і площах міста з’явилося перше газове освітлення

2 вересня – Розпочав діяльність перший в Україні акціонерний Земельний банк

12 червня – В Харкові засноване відділення Російського музичного товариства, при якому в 1883 р. відбулося відкриття музичного училища, його першим директором був І.Слатін

1881 **125 років тому**

- В Харкові була проведена перша лінія міського водопроводу
- Створено Харківське фармацевтичне товариство
- Вийшов перший номер щоденної газети “Южный край”. З 1881 по 1917 рр. вийшло 13935 номерів цього джерела з історії краю

1886 **120 років тому**

- Засновано бібліотеку Харківського інституту мікробіології та імунології ім. І.Мечникова

8 жовтня – Відбулося урочисте відкриття Громадської бібліотеки з фондом у 1700 книг. Її засновниками були Б.Філонов, О.Гурський, Д.Багалій, М.Сумцов (нині Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г.Короленка)

14 грудня – З ініціативи історико-філологічного товариства при

Харківському університеті відкрито міський промислово-художній музей. Петербурзька Академія мистецтв подарувала музею багату колекцію, яка налічувала 12 античних бюстів, 10 статуй, 36 картин вітчизняних художників та добірки орнаментів (нині Харківський історичний музей)

1891

115 років тому

– Засновано Харківський машинобудівний завод “Світло шахтаря”

21 січня

– Відкрито Харківський ломбард

27 жовтня

– В Харкові засновано товариство послідовників гомеопатії, головою якого був А.Телятников

1 грудня

– Відкрита перша Харківська безплатна народна бібліотека-читальня Харківського товариства грамотності

1896

110 років тому

– Відкрито обласну клінічну лікарню

– Відкрито Харківську гомеопатичну школу

– Засновано Харківський лакофарбовий завод “Красный химик”

– Засновано Харківську кондитерську фабрику

– Засновано Мереф'янський скляний завод

– Засновано смт Шевченкове (до 1922 р. – Булацелівка)

Див.: Календар знаменних та пам'ятних дат Харківщини на 2001 рік. – Х., 2000. – С. 32-34.

січень

– м. Балаклія. Відкрито народну бібліотеку-читальню, засновану комітетом сільських бібліотек Харківського товариства грамотності

21 січня

– Відкрито Ізюмську громадську бібліотеку

6 вересня

– Розпочалося будівництво Різдвяно-Богородичної (Каплунівської) церкви (архітектор О.Бекетов)

15

листопада

– Відкрито училище для глухонімих. Його засновником і завідуючим був священник В.Ветухов (нині спеціальна школа-інтернат)

3 грудня

– Було освячено Озернянську церкву, збудовану біля Покровського собору (архітектор В.Немкін)

4 грудня

– В оперному театрі фотограф А.Федецький продемонстрував удосконалений ним кінематограф. Були показані сцени джигітовки І Оренбурзького козацького полку, картини виїзду їх Імператорських Величеств

1901

105 років тому

– За ініціативи великого російського вченого Д.Менделєєва

було створено першу в Україні Харківську перевірочну палату (нині НДІ “Метрологія”)

5 січня – Відкрито юридичне товариство під керівництвом ректора Харківського університету професора М.Куплеваського

14 жовтня – Було освячено Благовіщенську церкву
Див.: Календар знаменних та пам’ятних дат Харківщини на 2001 рік. – Х., 2000. – С. 29.

1906 100 років тому

– Відкрито Вищі жіночі курси Н.Невіандт з юридичним, а згодом історико-філологічним та медичним відділеннями

– Засновано Ізюмську пивоварню

19 квітня – Відкрито першу лінію електричного трамваю, який зв’язував центр міста з Балашовським вокзалом

26 серпня – Засновано м. Південний Харківського району

1911 95 років тому

– В Харківському повіті налічувалася 101 народна бібліотека

січень – В Харкові відбувся I Всеросійський селекційний з’їзд

9 травня – На Харківському іподромі авіатор С.Уточкін на аероплані “Ласточка” А.Лельє знаходився в польоті на висоті 150 метрів протягом 7 хвилин

червень – На I Всеросійському з’їзді з бібліотечної справи (Петербург) з доповідями виступили представники Харківської бібліотечної громадськості: К.Рубинський, О.Дідріхсон, Л.Хавкіна

11 липня – Відкрито клуб автомобілістів

1 серпня – Відкрито Нетеченський міст

4 серпня – В Харкові відбулось засідання повітроплавної секції, де були розглянуті питання, пов’язані з виданням спеціального журналу з авіації та проведенням повітроплавної виставки, а також з діяльністю Харківської технічної школи з підготовки повітроплавців

9 серпня – В Харкові почалось будівництво чергової електричної станції (перша потужністю 400 кВт була збудована в 1897 р.). Станція будувалася на бетонних палях, що тоді було інженерною новинкою. Пуск станції відбувся восени того ж року

24 листопада – С.Рахманінов виступив з концертом на сцені оперного театру

1916 90 років тому

11 червня – В Харкові відбувся I педагогічний з’їзд

1921

85 років тому

- Відкрито клуб чекістів (нині Палац культури ім. В.І.Леніна)
- Відкрито Харківський художній технікум (з серпня 2001 р. – Харківська державна академія дизайну і мистецтв)
- У Харкові створено інститут неврології, психіатрії і наркології України
- Засновано Ізюмський приладобудівний завод

21 травня

- Засновано перший в Україні фармацевтичний інститут на базі хіміко-фармацевтичного відділення Харківського медичного інституту (нині Національний фармацевтичний університет)

17 серпня

- Відкрито Будинок преси. На відкритті нарком освіти РРФСР А.Луначарський прочитав нову п'єсу “Освобожденный Дон-Кихот»

1926

80 років тому

- В Харкові почав працювати Державний український драматичний театр “Березіль”, заснований у 1922 р. в Києві. Очолював театр Лесь Курбас
- Засновано Харківський деревообробний завод
- Засновано Харківський завод електротранспорту
- Відкрито дитячу музикальну школу № 1 ім. Л.Бетховена
- Валківський район. Відомим вченим-ботаніком М.Вавиловим засновано парк місцевого значення “Литвинівка”, розташованого по близу однойменого селища у 8 км від м. Валки. В 1984 р. – його було оголошено пам'ятником садово-паркового мистецтва
- Засновано смт Есхар Чугуївського району

10 січня

- У Харкові створена Всеукраїнська наукова асоціація сходознавства з історико-етнографічним і політико-економічним відділенням. Почесними членами ВУНАС були академіки В.Бартольд, В.Бузескул, І.Крачковський, С.Ольденбург та ін.

7 травня

- В Харкові Раднарпром України прийняв декрет про організацію робочих факультетів (робфаків)

8–13

травня

- В Харкові відбувся I Всеукраїнський з'їзд архівних працівників, на якому було обговорено роботу центральних архівів управління УРСР, питання архівознавства, видавництва та підготовки кадрів

17 вересня

- На базі авіаремонтних майстерень “Укрповітряшлях” засновано Харківський авіаційний завод

21

- Відбулась урочиста закладка фундаменту головного корпусу

листопада будинку Держпрому

1931 75 років тому

- Засновано завод санітарно-технічного обладнання (нині завод “Кондиціонер”)
- Розпочав роботу завод з випуску канатних доріг та кабельних кранів (нині завод підйомно-транспортного обладнання)
- Засновано Харківський завод “Точмедприлад”
- Засновано Харківський завод пластмас
- На базі центральної лабораторії “Коксобензол” та лабораторії з досліджень палива засновано Український науково-дослідний вуглехімічний інститут
- Засновано Харківське виробниче торговельне хутрове об’єднання (нині АТЗТ “Українське хутро”)

1–3 травня – В Харкові відбулася I Всеукраїнська музична олімпіада, в якій брали участь понад 60 професійних і самодіяльних колективів і понад 2 тис. виконавців

5 червня – Відкрито перший в республіці, найбільший в місті та на Україні спортивний комбінат “Динамо”

11 вересня – Троє харків’ян М.Погребецький, Б.Тюрин, Ф.Зауберер здійснили найвизначніше альпінійське досягнення тих років – сходження на легендарну вершину Хан-Тенгри (7010 м), яку на той час вважали найвищою точкою Тянь-Шаня

1 жовтня – Вступив в дію і випустив перший трактор ХТЗ ім. С.Орджонікідзе

31 жовтня – Відбулося закладення міського парку ім. Артема

грудень – Засновано училище тилу (нині Військовий інститут внутрішніх військ МВС України)

1936 70 років тому

- Засновано Харківський верстатобудівний завод
- Засновано Харківський завод “Гідропривод”
- Засновано Харківський метизний завод
- Засновано бібліотеку Харківського Будинку вчених
- Створено Орджонікідзевський район м. Харкова
- м. Барвенкове. Відкрито краєзнавчий музей

1941 65 років тому

- Засновано Харківський завод шампанських вин

- кінець вересня – 25 жовтня* – Оборонні бої радянських військ на підступах до Харкова
- 16 жовтня* – Завершено евакуацію 26 найбільших підприємств міста
- 20 жовтня* – Евакуація ХТЗ
- 25 жовтня* – Після жорстоких боїв радянські війська залишили Харків. Початок окупації Харкова німецько-фашистськими військами
- листопад – лютий 1943* – У Харкові діяв підпільний обком КП(б)У під керівництвом І.Бакуліна
- грудень* – Масовий розстріл населення у Дробицькому яру
- 8 грудня* – Евакуйований Харківський завод ім. Комінтерну випустив першу партію танків Т–34
- 1946** **60 років тому**
- Збудовано плитковий завод
 - Збудовано завод дорожніх машин
 - Засновано завод “Будгідроприлад”
 - Відкрито хіміко-фармацевтичний технікум
 - При Харківській філармонії створено оркестр народних інструментів (нині ансамбль народної музики під керівництвом Л.Домнич)
 - Засновано Харківську фармацевтичну фабрику
 - м. Зміїв. Відкрито дитячу бібліотеку
- 9 липня* – Введено в дію Харківський завод важкого машинобудування “Електроважмаш”
- 1951** **55 років тому**
- Засновано Харківський завод сантехвиробів
 - Засновано обласне підприємство “Декоративне садівництво”
 - На відзнаку 8-ї річниці звільнення Харкова від фашистських загарбників на схилі Університетської горки було створено новий сквер на місці зруйнованого будинку старого Пасажу. Роботи проводились методом народної будови за проектом архітекторів Г.Вегмана та І.Жихкіна
- 4 грудня* * – Відкрито Харківську обласну універсальну наукову бібліотеку
- 1956** **50 років тому**
- На Олімпійських іграх в Мельбурні (Австралія) отримав золоту медаль харків’янин І.Рибак (важка атлетика)

- Селекційну станцію реорганізовано в НДІ рослинництва, селекції та генетики (нині Інститут рослинництва ім. В.Юр'єва УААН)
- Засновано Українське НДІ ґрунтознавства та агрохімії (нині Інститут ґрунтознавства та агрохімії ім. О.Соколовського, ННЦ)
- В Харкові на площі Дзержинського (нині Свободи) було закладено пам'ятник В.Леніну
- В Харкові розпочались вітчизняні радіоастрономічні дослідження
- Засновано інститут з проектування підприємств хімічних реактивів, препаратів з високочистих речовин
- Відкрито дочірнє підприємство “Шебелинкагазпром” акціонерного товариства “Укргазпром”
- Став до ладу Ізюмський оптико-механічний завод
- Засновано смт Комсомольське Зміївського району
- Засновано смт Червоний Донець Балаклійського району

січень

- Вийшов перший номер нового літературно-художнього і громадсько-політичного журналу “Прапор” організації Спілки письменників України (зараз “Березіль”)

4 листопада

- м. Чугуїв. Відкрито пам'ятник художнику І.Рєпіну (скульптор М.Манізер)

1961

- Організовано Балаклійське державне лісове господарство. Площа лісового фонду – 28, 3 тис. га

1966

40 років тому

- Підписано Акт дружби між виконкомом Харківської міськради і радою муніципалітету м. Болонья (Італія)

29 березня

- Став до ладу Лозівський ковальсько-механічний завод

1971

35 років тому

- Був створений і почав роботу Харківський науковий центр АН УРСР

березень

- Засновано Всесоюзний НДІ з охорони вод (нині Український НДІ екологічних проблем)

1976

30 років тому

- Відкрито Палац водних видів спорту “Акварена” (архітектор П.Аречкін)
- Засновано фабрику театрального реквізиту спілки театральних

діячів України

11 листопада

- В Харкові створено театр дітей “Тимур”, керівник В.Сідін – театральний педагог, лауреат муніципальної премії

1981

25 років тому

- Створено обласну клінічну травматологічну лікарню
- В Харкові на вулиці 23-го Серпня відкрито пам’ятник воїну-визволителю (скульптори В.Агібалов, М.Овсянкін, С.Светлорусов, Я.Рик, архітектори І.Алферов, А.Максименко)

1986

20 років тому

- Засновано Інститут терапії Академії медичних наук України

1 червня

- В Успенському соборі відкрився Будинок органної музики

1991

15 років тому

- Засновано ТОВ “Мікрофарм” (лікарські засоби)
- Засновано музей народного мистецтва Слобожанщини. З 1994 р. є філією Харківського художнього музею
- Засновано Харківське міське товариство греків “Геліос”
- Групою художників-ентузіастів створено творче об’єднання “Слобожанське буриме”
- Засновано виробничо-торговельну фірму “Еліта”

11 лютого вересень

- м. Зміїв. Засновано державний краєзнавчий музей
- Започатковано фестиваль “Харківські асамблеї” (нині Міжнародний), добре знаний за межами нашої країни. Організатор та ідеолог фестивалю народна артистка України, ректор Харківського університету мистецтв Т.Веркіна

15 травня

- Організовано обласний спеціалізований диспансер радіаційного захисту населення – науково-клінічний центр для лікування хворих, що побували в зоні Чорнобильської АЕС

25 травня

- Засновано Спілку підприємців Харківської області

29 травня

- В Харкові створено перший приватний ВНЗ – Харківський гуманітарний університет “Народна українська академія”

20 жовтня

- Відкрито новий оперний театр із залом на 1600 місць та малим залом на 400 місць

1 листопада

- Засновано Харківський інститут управління

грудень

- Утворено Печенізький район

1996

10 років тому

- Організовано відкрите АТ “Харківміськгаз”

- Засновано гуманітарно-технічний інститут
- Створено Асоціацію молодих вчених та спеціалістів м. Харкова
- За ініціативи Харківського та Белгородського обласних управлінь освіти вперше проведено Міжнародний конкурс “Учитель року”
- IX сесія Харківської міської ради XXII скликання затвердила Положення про герб міста та його опис
- В Харкові відбувся перший Міжнародний фестиваль традиційної народної культури “Покуть”
- січень* – Встановлено меморіальну дошку та барельєф Б.Чичибабіну (на будинку № 1 по вул. Чичибабіна, колишня 8-го з’їзду Рад)
- 3 квітня* – Встановлено меморіальну дошку і горельєф О.Гончару (на будинку філії бібліотеки Харківського державного університету по вул. Університетській, 3)
- 4 квітня* – Харківський район, с. Нескучне. На могилі Є.Лансере встановлено пам’ятний знак (автор проекту огорожі і хреста В.Курило)
- 18 квітня* – Засновано Харківський економіко-правовий університет
- 26 квітня* – Відкрито пам’ятний знак жертвам Чорнобильської катастрофи у парку “Зелений гай” Орджонікідзевського району м. Харкова
- жовтень* – м. Чугуїв. Встановлено меморіальну дошку, присвячену пам’яті Б. Чичибабіна (на фасаді СШ № 1, в якій з 1935 р. до 1940 р. навчався поет)
- Встановлено меморіальну дошку М.Баліну, засновнику Харківського споживчого товариства (на будинку № 40 по вул. Чернишевського)
- 29 листопада* – Засновано Харківську міську художню галерею (нині Харківська муніципальна галерея)
- 7 грудня* – Відкрито пам’ятник і меморіальні дошки, присвячені О.Масельському (пам’ятник на могилі О.Масельського на кладовищі № 2 по вул. Пушкінській, 102, меморіальні дошки на будинку Держпрому, де він працював з 1983 р. до 1996 р. і на будинку № 17 по вул. Гіршмана, де він жив з 1979 р. до 1996 р.)
- 14 грудня* – Відкрито музей Голокосту. Засновник і директор Л.Воловик
- 20 грудня* – Створено Східну регіональну митницю з місцем дислокації у м. Харкові
- 2001** **5 років тому**
- 29 травня* – На вул. Лермонтовській, біля будинку гуманітарного

університету “Народна українська академея” відкрито монумент “Вогонь знань”, на честь 10-річного ювілею цього закладу

- червень* – Відкрито один із найбільших книжкових магазинів в Україні “Books”
- 10 серпня* – На честь 2000-ліття Різдва Христового на території Свято-Покровського монастиря відкрито пам’ятник (скульптор І.Ястребов, архітектор М.Ядченко)
- 19 серпня* – м. Дергачі. Відкрито пам’ятник Т.Шевченку (автори – скульптори О.Шауліс, О.Демченко, В.Семенюк)
- 24 серпня* – На площі Рози Люксембург відкрито монумент Незалежності України (скульптор О.Рідний, архітектор Ю.Спасов)
- 30 вересня* – У Байкальському провулку м. Харкова відкрито пам’ятник видатній співачці К.Шульженко (скульптор М.Овсянкін, архітектор О.Жук)
- жовтень* – На будинку Харківського фізико-математичного ліцею № 27 встановлено меморіальну дошку на честь засновника цього навчального закладу вченого Н.Ахієзера
- 18 жовтня* – Підписано Угоду про поріднення міст Харкова і Белгорода
- 15 листопада* – Відкрито меморіальну дошку Є.Ахсарову на будинку № 18 по вулиці, яка носить його ім’я
- 29 листопада* – На будинку по вул. Пушкінській, 54 відкрито меморіальну дошку М.Соболю, директорів заводу ім. Малишева
- 30 листопада* – На будинку № 4 по вул. Р.Ролана відкрито меморіальну дошку головному конструкторові унікального двигуна танка Т-34 К.Челпану
- 25 грудня* – В Харківській академії дизайну та мистецтв відкрито меморіальну дошку В.Лозовому, професору, заслуженому діячу мистецтв України, керівнику кафедри малюнка Худпрому у 1958–1999 рр.

Розділ II

ЗНАМЕННІ ТА ПАМ’ЯТНІ ДАТИ ХАРКІВЩИНИ НА 2006 РІК

- 2 січня* – 105 років від дня народження **Григорія Яковича Козаченка** (1901–1970), українського актора. З 1931 р. – актор Харківського українського драматичного театру ім. Т.Г. Шевченка

- 100 років від дня народження **Григорія Абрамовича Фінаровського** (1906–1979), українського композитора
- 5 січня* – 100 років від дня народження **Бориса Олександровича Балабана** (1906–1959), українського режисера і актора, драматурга. В 1925–1934 рр. очолював Харківський театр музичної комедії
- 90 років від дня народження **Миколи Йосиповича Сильванського** (1916–1985), українського композитора, піаніста, педагога
- 6 січня* – 95 років від дня народження **Федора Сергійовича Мар'єнка** (1911–1971), прозаїка
- 65 років від дня народження **Геннадія Олексійовича Близнецова** (1941), українського спортсмена-легкоатлета
- 8 січня* – 105 років від дня народження **Володимира Миколайовича Владка** (1901–1970), прозаїка
- 9 січня* – 95 років від дня народження **Василя Федоровича Мироненка** (1911–1964), українського графіка
- 11 січня* 45 років від дня народження **Ігоря Анатолійовича Гайденка** (1961), українського композитора, педагога
- 14 січня* – 210 років від дня народження **Миколи Івановича Бахтіна** (1796–1869), літературного критика та державного діяча
- 17 січня* – 85 років від дня народження **Бориса Андрійовича Шрамка** (1921), українського історика-археолога, професора ХНУ ім. В.Каразіна
- 18 січня* 100 років від дня народження **Івана Яковича Трашутіна** (1906–1986), радянського конструктора, одного із засновників двигуна для танка Т-34, арктичного всюдихода “Харьковчанка”
- 20 січня* – 95 років від дня народження **Георгія Сергійовича Космачова** (1911–1991), українського художника
- 21 січня* 70 років від дня народження **Валентина Гавриловича Іванова** (1936), українського композитора, домриста, педагога
- 60 років від дня народження **Володимира Борисовича Наливайка** (1946–1982), українського композитора, піаніста, педагога
- 25 січня* – 85 років від дня народження **Георгія Івановича Шкляревського** (1921), мовознавця та літературознавця
- 27 січня* – 115 років від дня народження **Павла Григоровича Тичини** (1891–1967), українського поета. 1923–1934 рр. жив і працював у

Харкові. 27 січня 1976 р. на честь 85-ї річниці від дня народження поета на будинку по вул. Культури, 9 встановлено меморіальну дошку з бронзовим горельєфом

- 28 січня * – 95 років від дня народження **Семена Яковича Брауде** (1911–2003), українського вченого в галузі радіофізики та радіоастрономії
- 29 січня 55 років від дня народження **Євгена Петровича Кушнарьова** (1951), українського політичного та громадського діяча. У 2000–2004 рр. – голова Харківської обласної адміністрації
- 30 січня – 100 років від дня народження **Василя Миколайовича Греченка** (1906–1967), українського театрального художника
Див.: Рекомендательный список к знаменательным и памятным датам Харьковщины на 1986 год. – Х., 1985. – С. 2-3.
- 2 лютого – 100 років від дня народження **Ярослава Васильовича Гримайла** (1906–1984), прозаїка, поета, публіциста
- 3 лютого – 105 років від дня народження **Івана Михайловича Буланкіна** (1901–1960), українського біохіміка. З 1945 по 1960 рр. – професор Харківського університету
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1981 год. – Х., 1980. – С. 11-12.
- 5 лютого 125 років від дня народження **Сергія Прокоповича Тимошенка** (1881–1950), інженера, архітектора, ученого, політичного і культурно-громадського діяча
- 6 лютого – 155 років від дня народження **Юрія Миколайовича Говорухи-Отрока** (1851–1896), російського письменника, літературного критика
45 років від дня народження **Юрія Івановича Онуфрієнка** (1961), космонавта, уродженця с. Рясне Золочівського району
- 7 лютого – 100 років від дня народження **Олега Костянтиновича Антонова** (1906–1981), авіаконструктора. З 1976 р. – професор Харківського авіаційного інституту
- 12 лютого – 105 років від дня народження **Івана Юхимовича Сенченка** (1901–1975), українського письменника
55 років від дня народження **В'ячеслава Васильовича Лещенка** (1951), українського художника
- 15 лютого – 85 років від дня народження **Олександра Васильовича Щербака** (1921–1943), Героя Радянського Союзу
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1991 год. – Х., 1990. – С. 6-7.

- 18 лютого – 60 років від дня народження **Олексія Степановича Баркалова** (1946), українського спортсмена, заслуженого майстра спорту з водного поло, Олімпійського чемпіона (1972)
- 20 лютого – 130 років від дня народження **Федора Степановича Якименка (Акименка)** (1876–1945), композитора, піаніста, диригента. У 1906–1911 рр. жив у Харкові, викладав в інституті шляхетних дівчат, музичному училищі Російського музичного товариства, концертував
- 110 років від дня народження **Ольги Миколаївни Кудрявцевої** (1896–1964), українського скульптора. В 1924–1927 рр. навчалася в Харківському художньому інституті
- 22 лютого – 115 років від дня народження **Власа Яковича Чубаря** (1891–1939), радянського державного і партійного діяча
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1991 год. – Х., 1990. – С. 5-6.
- * – 90 років від дня народження **Аркадія Семеновича Школьника** (1916–1986), українського драматурга
- 23 лютого – 100 років від дня народження **Олександра Михайловича Касьянова** (1906–1961), українського архітектора
Див.: Календар знаменних та пам'ятних дат Харківщини на 1996 рік. – Х., 1995. – С. 7.
- 25 лютого – 85 років від дня народження **Олександра Івановича Саєнка** (1921–1995), українського поета, прозаїка
- 26 лютого – 70 років від дня народження **Роберта Степановича Третякова** (1936–1996), українського поета
Див.: Календар знаменних та пам'ятних дат Харківщини на 1996 рік. – Х., 1995. – С. 7-12.
- 1 березня – 105 років від дня народження **Павла Андрійовича Байдебурі** (1901–1985), прозаїка. Певний час працював завідуючим відділом культури газети “Харківський пролетар”, зав. оргсектором Харківської організації СПУ
- 3 березня – 110 років від дня народження **Івана Сергійовича Паторжинського** (1896–1968), українського співака і педагога. У 1925–1935 рр. працював в Харківському академічному театрі опери та балету ім. М.Лисенка
- 5 березня – 45 років від дня народження **Олени Олексіївни Яковлевої** (1961), російської актриси, уродженки м. Харкова
- 7 березня – 150 років від дня народження **Порфирія Денисовича Мартиновича** (1856–1933), українського живописця, графіка, фольклориста і етнографа

Художник трагічної долі: Порфирій Денисович Мартинович: Пам'ятка читачеві. – Х., 1996.

110 років від дня народження **Івана Лаврентійовича Бронзова-Сгорова** (1896–1963), українського співака. У 1944–1959 рр. виступав на сцені Харківського театру опери та балету ім. М.Лисенка

14 березня – 115 років від дня народження **Амвросія Максиміліановича Бучми** (1891–1957), українського актора, режисера, педагога
Див.: Календар знаменних та пам'ятних дат Харківщини на 2001 рік. – Х., 2000. – С. 18-20.

16 березня – 135 років від дня народження **Миколи Григоровича Бурачека** (1871–1942), українського живописця-пейзажиста, художника театру
Див.: Календар знаменних та пам'ятних дат Харківщини на 2001 рік. – Х., 2000. – С. 20-21.

– 115 років від дня народження **Олекси Андрійовича Слісаренка** (1891–1937), українського поета, прозаїка

– 100 років від дня народження **Романа Олексійовича Черкашина** (1906–1993), українського актора, режисера, театрального педагога, заслуженого артиста України
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1996 рік. – Х., 1995. – С. 13-15.

17 березня * 165 років від дня народження **Марусі Вольвачівни** (Вольвач Марії Степанівни), (1841–1903), української письменниці, громадсько-культурного діяча

– 115 років від дня народження **Матвія Генріховича Манізера** (1891–1966), російського скульптора, автора пам'ятника Т.Шевченку в Харкові (1935)
Див.: Календар знаменних та пам'ятних дат Харківщини на 2001 рік. – Х., 2000. – С. 21-22.

20 березня – 80 років від дня народження **Наталії Олександрівни Єщенко** (1926), української піаністки і педагога. З 1981 р. – професор Харківського інституту мистецтв

23 березня – 100 років від дня народження **Давида Ісааковича Каневського** (1906–1944), українського поета
Див.: Рекомендательный список литературы к знаменательным и памятным датам Харьковщины на 1986 год. – Х., 1985. – С. 5.

24 березня – 100 років від дня народження **Клавдії Іванівни Шульженко** (1906–1984), російської естрадної співачки, уродженки м. Харкова

25 березня – 75 років від дня народження **Вадима Сергійовича Васильєва** (1931), українського архітектора. Автор проекту кіноконцертного

залу “Україна” в Харкові (1963)

- 26 березня * – 100 років від дня народження **Казимири Іванівни Полякової** (1906), прозаїка
- 55 років від дня народження **Степана Євстаховича Сапеляка** (1951), українського поета
Див.: Календар знаменних та пам'ятних дат Харківщини на 2001 рік. – Х., 2000. – С. 22-23.
- 27 березня – 125 років від дня народження **Аркадія Тимофійовича Аверченка** (1881–1925), російського письменника-сатирика. У 1900–1907 рр. працював у Харкові
- 28 березня – 85 років від дня народження **Бориса Володимировича Жукова** (1921–1974), українського живописця
- 1 квітня – 135 років від дня народження **Миколи Авксентійовича Валяшка** (1871–1955), українського хіміка-органіка. Професор Харківського університету (з 1909 р.) і Харківського політехнічного інституту (1919–1955)
- 50 років від дня народження **Бориса Вікторовича Гриньова** (1956), українського вченого, заслуженого діяча науки і техніки України
- 7 квітня – 65 років від дня народження **Володимира Миколайовича Маляра** (1941), українського актора
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1996 рік. – Х., 1995. – С. 16-17.
- 12 квітня 65 років від дня народження **Вадима Івановича Реминяки** (1941), українського лікаря-психіатра
- 16 квітня – 165 років від дня народження **Христини Данилівни Алчевської** (1841–1920), українського педагога-просвітителя
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1996 рік. – Х., 1995. – С. 15-16.
- 18 квітня 85 років від дня народження **Никодима** (Руснака Миколи Степановича), митрополита Харківського і Богодухівського, Почесного громадянина м. Харкова (1999)
- 24 квітня * 135 років від дня народження **Любові Борисівни Хавкіної** (1871–1949), радянського бібліотекознавця і бібліографознавця
- 125 років від дня народження **Леонори Абрамівни Блох** (1881–1943), українського скульптора
- 28 квітня – 130 років від дня народження **Георгія Федоровича Проскури** (1876–1958), українського вченого в галузі гідромеханіки, гідромашинобудування та авіації
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат на 1981 год. –

Х., 1980. – С. 14-15.

- 30 квітня** – 105 років від дня народження **Семена (Саймона Сміта) Кузнеця** (1901–1985), американського економіста, лауреата Нобелівської премії (1971), уродженця м. Харкова
- 1 травня** – 110 років від дня народження **Георгія Антоновича Цапка** (1896–1971), українського художника театру і графіка
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат на 1981 год. – Х., 1980. – С. 17-18.
- 60 років від дня народження **Георгія Валентиновича Селіхова** (1946), заслуженого діяча мистецтв України, директора, художнього керівника Харківського академічного театру опери та балету ім. М.Лисенка
- 2 травня** – 90 років від дня народження **Олексія Олексійовича Тіца** (1916), українського архітектора
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1996 рік. – Х., 1995. – С. 17.
- 6 травня** – 85 років від дня народження **Георгія Івановича Мегмедова** (1921), українського живописця
- 7 травня** – 70 років від дня народження **Володимира Анатолійовича Лукашова** (1936), українського режисера, музичного педагога
- 10 травня** – 85 років від дня народження **Юрія Павловича Жбакова** (1921), російського актора. З 1950 р. працював у Харківському російському драматичному театрі ім. О.Пушкіна
- 16 травня** – 70 років від дня народження **Володимира Максовича Золотухіна** (1936), українського композитора і педагога
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1996 рік. – Х., 1995. – С. 18-19.
- 19 травня** – 195 років від дня народження **Миколи Хрисанфовича Рибаківа** (1811–1876), українського і російського актора. У 1833–1849 рр. працював у Харкові.
- 21 травня** – 65 років від дня народження **Анатолія Семеновича Левченка** (1941–1988), українського космонавта, уродженця смт Краснокутськ
- 22 травня** – 105 років від дня народження **Семена Миколайовича Тартаковського** (1901–1965), українського композитора, скрипаля
- 40 років від дня народження **Костянтина Ервантовича Кеворкяна** (1966), журналіста, керівника відеоканалу “Перша столиця”, громадського і політичного діяча
- 24 травня** – 110 років від дня народження **Олександра Івановича Стеблянка** (1896–1977), українського композитора, фольклориста,

педагога

- 95 років від дня народження **Юрія Володимировича Корецького** (1911–1941), українського поета

Див.: Рекомендательный список литературы к знаменательным и памятным датам Харьковщины на 1986 год. – X., 1985. – С. 5-6.

- 26 травня 110 років від дня народження **Олександра Прокоповича Брижахи** (1896–1938), українського хорового диригента, музично-громадського діяча

- 29 травня 120 років від дня народження **Михайла Миколайовича Соловйова** (1886–1980), українського вченого засновника Харківської наукової школи епідеміології у Харківському медичному інституті

- 105 років від дня народження **Кирила Дмитровича Синельникова** (1901–1966), українського і російського фізика. З 1930 р. керував лабораторією ядерної фізики Фізико-технічного інституту АН УРСР у Харкові

- 2 червня - 130 років від дня народження **Костянтина Андрійовича Треньова** (1876–1945), російського письменника, драматурга, уродженця с. Бакшеївка Вовчанського району

- 7 червня - 195 років від дня народження **Карпа Трохимовича Соленика** (1811–1851), українського і російського актора, одного з основоположників українського реалістичного театру першої половини ХІХ ст.

Див.: Календарь знаменательных и памятных дат на 1981 год. – X., 1980. – С. 16-17.

- 10 червня 70 років від дня народження **Івана Федоровича Прокопенка** (1936), українського педагога, ректора Харківського державного педагогічного університету ім. Г.Сковороди

- 11 червня - 80 років від дня народження **Валерія Ківовича Айзенштадта** (1926–1999), театрального критика, історика театру, педагога

- 12 червня - 75 років від дня народження **Євгенії Семенівни Мірошніченко** * (1931), української співачки, Почесний громадянин м. Харкова (2001)

- 21 червня 100 років від дня народження **Михайла Федоровича Покотила** (1906–1971), українського актора, режисера. У 1933–1961 рр. працював у Харківському українському драматичному театрі ім. Т.Шевченка

55 років від дня народження **Ігоря Миколайовича Погорелова** (1951), українського художника

- 22 червня - 115 років від дня народження **Петра Лісового** (Свашенка Петра Андрійовича) (1891–1943), українського письменника і журналіста

80 років від дня народження **Валентина Васильовича Бібліка** (1926), українського вченого в галузі тракторобудування, Героя Соціалістичної Праці, Почесного громадянина м. Харкова (1999)

28 червня – 175 років від дня народження **Петра Ісайовича Вейнберга** (1831–1908), російського поета, історика російської літератури. Закінчив історико-філологічний факультет Харківського університету

3 липня – 110 років від дня народження **Василя Івановича Атрощенко** (1906–1991), українського хіміка-технолога, Героя Соціалістичної Праці

70 років від дня народження **Володимира Семеновича Калашника** (1936), українського мовознавця

4 липня – 115 років від дня народження **Петра Панча** (Панченка Петра Йосиповича) (1891–1978), українського прозаїка

5 липня – 80 років від дня народження **Івана Івановича Лободи** (1926), українського живописця

65 років від дня народження **Юрія Володимировича Соболєва** (1941), українського вченого, ректора Української державної академії залізничного транспорту

11 липня – 150 років від дня народження **Петра Олексійовича Левченка** (1856–1917), українського живописця-пейзажиста і рисувальника
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1981 год. – Х., 1980. – С. 18-20.

12 липня 55 років від дня народження **Петра Болеславовича Рачинського** (1951), українського актора Харківського державного академічного українського драматичного театру ім. Т.Шевченка

16 липня 110 років від дня народження **Андрія Івановича Кіпріанова** (1896–1972), українського вченого-хіміка

18 липня 115 років від дня народження **Абрама Олександровича Слуцкіна** (1891–1950), українського вченого, одного із засновників школи радіофізиків України

20 липня – 105 років від дня народження **Валентина Тихоновича Борисова** (1901–1988), українського композитора, педагога
Див.: Календар знаменних та пам'ятних дат Харківщини на 2001 рік. – Х., 2000. – С. 23-25.

– 95 років від дня народження **Василя Степановича Кучера** (1911–1967), прозаїка

– 65 років від дня народження **Миколи Івановича Козака** (1941), поета

- 24 липня – 80 років від дня народження **Карла Альфредовича Таньпетера** (1926), українського живописця
- 27 липня – 130 років від дня народження **Володимира Петровича Воробйова** (1876–1937), українського анатома. З 1921 р. – завідуючий кафедрою Харківського медичного інституту. Брав участь у бальзамуванні тіла В.Леніна
- 2 серпня * 160 років від дня народження **Матвія Сидоровича Кузнєцова** (1846–1911), промисловця, мецената, засновника фаянсового підприємства в с. Буди Харківського району
- 6 серпня – 105 років від дня народження **Григорія Єгоровича Штонди** (1901–1960), Героя Радянського Союзу
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1991 год. – Х., 1990. – С. 8.
- * – 100 років від дня народження **Бориса Георгійовича Лазарєва** (1906–2001), українського фізика. З 1937 р. життя вченого пов'язане з Харківським фізико-технічним інститутом, де він працював завідуючим криогенною лабораторією
- 8 серпня – 155 років від дня народження **Максима Максимовича Ковалевського** (1851–1916), історика, етнографа, юриста, політичного діяча. Закінчив у 1872 р. Харківський університет. Був особисто знайомим з К.Марксом і Ф.Енгельсом, які знали його праці про общину і родові відносини
- 55 років від дня народження **Володимира Миколайовича Борисенка** (1951), українського актора. З 1974 р. – актор Харківського українського драматичного театру ім. Т.Шевченка
- 9 серпня 55 років від дня народження **Олександра Назаровича Ярмиша** (1951), українського юриста, педагога, ректора Національного університету внутрішніх справ
- 10 серпня – 110 років від дня народження **Михайла Доленга** (Клокова Михайла Васильовича) (1896–1981), українського поета і критика, доктора біологічних наук. У 1919–1921 рр. навчався на біологічному факультеті Харківського університету
- 75 років від дня народження **Юрія Яковича Барабаша** (1931), літературного критика, літературознавця
- 15 серпня 80 років від дня народження **Германа Олексійовича Барановського** (1926), українського вченого в галузі ракетно-космічної техніки, засновника Харківського НДІ радіотехнічних вимірів
- 22 серпня – 115 років від дня народження **Сергія Володимировича Пилипенка** (1891–1934), українського прозаїка. В 1920-ті рр.

працював у Харкові в газетах “Більшовик”, “Вісті”, “Комуніст”.
Був головою літературної організації “Плуг”

3 вересня – 145 років від дня народження **Михайла Андрійовича Беркоса** (1861–1919), українського живописця

135 років від дня народження **В’ячеслава Костянтиновича Залеського** (1871–1936), українського фізіолога і біохіміка рослин

7 вересня 110 років від дня народження **Рафаїла Давидовича Синельникова** (1896–1981), українського вченого-анатома, автора широко відомого “Атласа анатомии человека”, ініціатора створення Харківського товариства анатомів, гістологів і ембріологів (1952)

11 вересня – 70 років від дня народження **Івана Єгоровича Мірошніченка** (1936), українського поета

Див.: Календар знаменних та пам’ятних дат Харківщини на 2001 рік. – Х., 2000. – С. 25-27.

– 55 років від дня народження **Олега Вікторовича Жихарєва** (1951), прозаїка

2 вересня 60 років від дня народження **Михайла Івановича Попова** (1946), українського художника

19 вересня – 130 років від дня народження **Олександра Йохимовича Горовиця** (1876–1921), українського піаніста, педагога. З 1903 р. викладав у Харківському музичному училищі, з 1917 р. – професор консерваторії

– 100 років від дня народження **Івана Багряного** (Лозов’ягіна Івана Павловича) (1906–1963), українського поета, прозаїка, драматурга

21 вересня 100 років від дня народження **Бориса Павловського** (1906), українського поета і журналіста

95 років від дня народження **Марка Наумовича Бернеса** (1911–1969), актора, співака. В Харкові закінчив театральні курси, дебютував в музтеатрі “Миссури” (1928)

23 вересня 95 років від дня народження **Івана Кириловича Мандрики** (1911–1994), українського художника-графіка, плакатиста

24 вересня – 205 років від дня народження **Михайла Васильовича Остроградського** (1801–1862), російського і українського математика. В 1817–1820 рр. навчався в Харківському університеті

– 110 років від дня народження **Івана Наумовича Дубового** (1896–1938), радянського військового діяча

Див.: Рекомендательный список литературы к знаменательным и памятным датам Харьковщины на 1986 год. – Х., 1985. – С. 6-7.

- 29 вересня 105 років від дня народження **Льва Васильовича Шубникова** (1901–1945), українського вченого, одного із засновників фізики низьких температур
- 2 жовтня 135 років від дня народження **Михайла Федоровича Іванова** (1871–1935), українського вченого-тваринника, педагога, засновника експериментальної зоотехнічної станції в заповіднику Асканія-Нова
- 3 жовтня 120 років від дня народження **Варвари Андріївни Каринської** (1886–1983), художника-костюмера, уродженки м. Харкова
- 5 жовтня 125 років від дня народження **Івана Митрофановича Северина** (1881–1964), українського художника-пейзажиста. У 1927–1933 рр. викладав у Харківському художньому інституті
- 105 років від дня народження **Саула Марковича Фертика** (1901–), українського вченого в галузі електрофізики
- 100 років від дня народження **Юрія Вухналя** (Ковтуна Івана Дмитровича) (1906–1937), українського письменника-сатирика і гумориста
- 55 років від дня народження **Василя Леонтійовича Ганоцького** (1951), українського живописця
- 8 жовтня - 105 років від дня народження **Сергія Фотійовича Бесєдіна** (1901–1996), українського живописця і графіка
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1991 год. – Х., 1990. – С. 8-9.
- 10 жовтня * 145 років від дня народження **Фрітьйофа Нансена** (1861–1930), норвежського мандрівника, океанографа, громадського діяча. У 1923 р. відвідав Харків з метою допомоги українському народу
- 14 жовтня - 100 років від дня народження **Петра Сергійовича Білинника**, (1906–1998), українського співака. 1933–1936 рр. навчався у Харківській консерваторії. У 1933 р. дебютував на сцені Харківського молодіжного музично-драматичного театру в партії Берендея. У 1940–1942 рр. – соліст Харківського театру опери та балету ім. М.Лисенка
- 65 років від дня народження **Олександра Михайловича Кривулі** (1941), українського педагога-філософа, ініціатора та організатора проведення Міжнародних Харківських сквородинівських читань (з 1992 р.)
- 15 жовтня * - 50 років від дня народження **Ірини Олександрівни Євси** (1956), поетеси
- 16 жовтня - 55 років від дня народження **Валерія Петровича Дяченка** (1951), критика

- 17 жовтня 85 років від дня народження **Марії Кіндратівни Гороховської** (1921), радянської гімнастки, абсолютної олімпійської чемпіонки зі спортивної гімнастики
- 18 жовтня 130 років від дня народження **Сергія Олександровича Єфремова** (1876–1939), українського політика, публіциста, літературознавця
- 110 років від дня народження **Адольфа Йосиповича Страхова** (Браславського) (1896–1979), українського скульптора і графіка
- 85 років від дня народження **Володимира Яковича П'янова** (1921), українського критика і перекладача
- 20 жовтня 110 років від дня народження **Сергія Петровича Чмельова** (1896–1941), українського письменника-гумориста
- 21 жовтня - 85 років від дня народження **Сергія Михайловича Мушника** (1921–1994), українського поета, прозаїка
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1991 год. – Х., 1990. – С. 9-10.
- 23 жовтня 140 років від дня народження **Леоніда Леонідовича Лісовського** (1866–1934), українського композитора, педагога
- 24 жовтня 60 років від дня народження **Петра Прокоповича Тодорова** (1946), заслуженого працівника промисловості України, голови правління ОАО “Харківський тракторний завод ім. С.Орджонікідзе”
- 25 жовтня - 135 років від дня народження **Володимира Михайловича Гордона** (1871–1926), українського радянського юриста. Професор (з 1906 р.) і завідувач кафедрами Харківського університету та Харківського інституту народного господарства
- 90 років від дня народження **Павла Павловича Антонова-Дружиніна** (1916–1985), російського актора. В 1952–1977 рр. працював у Харківському російському драматичному театрі ім. О.Пушкіна
- 60 років від дня народження **Михайла Дмитровича Пилипчука** (1946), українського державного і громадського діяча, заслуженого будівника України, голови Харківської міської ради у 1998-2002 рр.
- 28 жовтня - 70 років від дня народження **Юрія Олександровича Станішевського** (1936), українського театрознавця
- 31 жовтня - 140 років з дня смерті **Любові Іванівни Млотковської** (1804–1866), української і російської актриси. У 1836–1855 рр. виступала в Харкові разом з М.Щепкіним, К.Солеником, П.Мочаловим
- 95 років від дня народження **Олександра Ілліча Ахієзера** (1911–

2000), українського фізика. Більше 60 років життя вченого пов'язано з Харківським фізико-технічним інститутом

- 1 листопад*
а - 155 років від дня народження **Івана Івановича Манжури** (1851–1893), українського поета, фольклориста, етнографа
Див.: *Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1981 год.* – X., 1980. – С. 22-23.
- 100 років від дня народження **Дмитра Павловича Овчаренка** (1906–1976), українського художника театру
Див.: *Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1996 рік.* – X., 1995. – С. 19.
- 4 листопад*
а - 95 років від дня народження **Бориса Івановича Котлярова** (1911–1989), поета
Див.: *Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1991 год.* – X., 1990. – С. 10-13.
- 8 листопад*
а - 115 років від дня народження **Олеся Досвітнього** (Скрипаля Олександра Федоровича) (1891–1934), українського прозаїка
- 95 років від дня народження **Михайла Кириловича Чорного** (1911–1985), українського кінооператора
- 14 листопад*
а - 95 років від дня народження **Пилипа Мусійовича Бондара** (1911–1997), українського скульптора
- 15 листопад*
а 70 років від дня народження **Михайла Лукича Гомона** (1936), українського літературознавця
- 16 листопад*
а 145 років від дня народження **В'ячеслава Івановича Сука** (1861–1933), російського диригента. У 1897–1904 рр. очолював приватні оперні антрепризи в Харкові, де вперше в Україні поставив опери “Садко” (1898), “Царевна наречена” (1900) М.Римського-Корсакова
- 20 листопад*
а - 110 років від дня народження **Михайла Івановича Вериківського** (1896–1962), українського композитора, диригента. У 1928–1930 рр. – диригент Харківського оперного театру ім. М.Лисенка
- 70 років від дня народження **Володимира Мойсейовича Кошкіна** (1936), українського вченого фізика-хіміка
- 23 листопад*
а 100 років від дня народження **Ісидора Ілліча Вимера** (1906–1983), українського композитора, диригента, педагога
- 24* 75 років від дня народження **Ігоря Павловича Ястребова** (1931),

листопад українського скульптора
а

5 грудня - 75 років від дня народження **Григора Михайловича Тютюнника** (1931–1980), українського прозаїка. Навчався (1957–1961 рр.) на філологічному факультеті Харківського університету

6 грудня - 85 років від дня народження **Віктора Дмитровича Вакуленка** (1921), драматурга, прозаїка

7 грудня - 105 років від дня народження **Ольги Петрівни Джигурди** (1901–1986), української письменниці

- 70 років від дня народження **Олександра Степановича Масельського** (1936–1996), державного і громадського діяча. З 1979 р. працював на керівних посадах в Харківській обласній Раді, був головою облвиконкому, головою Харківської облдержадміністрації

10 грудня - 135 років від дня народження **Миколи Кіндратовича Вороного** (1871–1938), українського поета, театрознавця, перекладача

12 грудня 60 років від дня народження **Володимира Станиславовича Кривцова** (1946), українського вченого в галузі авіації і космонавтики, ректора Національного аерокосмічного університету ім. М.Жуковського “ХАІ”

14 грудня - 185 років від дня народження **Миколи Федоровича Щербини** (1821–1869), російського поета. В 1839–1849 рр. жив у Харкові, деякий час навчався в університеті на юридичному факультеті

15 грудня 125 років від дня народження **Леоніда Петровича Крамаренка** (1881–1960), українського вченого у галузі сільськогосподарського машинобудування

20 грудня 95 років від дня народження **Олексія Борисовича Глаголіна** (1901–1987), українського актора, режисера, педагога

24 грудня 140 років від дня народження **Миколи Федотовича Мельникова-Разведенкова** (1866–1937), вченого-патологоанатома

25 грудня 80 років від дня народження **Володимира Тарасовича Толока** (1926), українського вченого в галузі фізики плазми

27 грудня - 130 років від дня народження **Івана Олексійовича Алчевського** (1876–1917), українського співака

Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1996 рік. – Х., 1995. – С. 19-20.

28 грудня - 95 років від дня народження **Зельмана Менделевича Каца** (1911), поета

29 грудня - 105 років від дня народження **Інокентія Павловича Ке-Ша**

(1901–1960), російського графіка. У 1930 р. закінчив Харківський художній інститут

80 років від дня народження **Михайла Григоровича Швалба** (1926–1995), українського бібліографа

30 грудня – 75 років від дня народження **Василя Михайловича Омельченка** (1931), українського прозаїка

Див.: Календар знаменних та пам'ятних дат Харківщини на 2001 рік. – Х., 2000. – С. 27-28.

Цього року виповнюється

1741 – 265 років від дня народження **Олександра Олександровича Паліцина** (1741–1816), російського і українського просвітителя, письменника, перекладача. Паліцин зробив перший в Україні переклад пам'ятки під назвою “Игорь, героическая песнь с древней славянской песни, писанной в XII веке. Переложил стихами А. Палицын“ (1807 р.). У 1810 р. обрано Почесним членом президії Харківського університету “как ревнитель просвещения местного края”

1791 – 215 років від дня народження **Гонорського Разумника Тимофійовича** (1791–1816), українського і російського письменника, поета. Життя просвітителя тісно пов'язане з Харківським університетом, де він вчився і викладав німецьку мову, географію, історію середніх віків

1841 165 років від дня народження **Івана Миколайовича Оболенського** (1841–1920), вченого-лікаря, одного із засновників товариства швидкої допомоги в Харкові

1851 – 155 років від дня народження **Ілюдора Ілюдоровича Загоскіна** (1851–1919), російського інженера і архітектора

1866 140 років від дня народження **Григорія Олексійовича Алчевського** (1866–1920), співака, композитора, педагога

1876 – 130 років від дня народження **Олексія Михайловича Олексієнка** (1876–1942), одного з перших українських кінорежисерів. З 1896 р. – актор Харківської трупи Д.Гайдамаки

1876 – 130 років від дня народження **Олександра Марковича Гінзбурга** (1876–1949), українського інженера, архітектора

28 січня –

**95 років від дня народження
Семена Яковича
Брауде**

Брауде Семен Якович, відомий вчений в галузі радіофізики та радіоастрономії. Народився 28 січня 1911 р. в Полтаві в сім'ї службовця. Закінчив у 1932 р. Харківський фізико-хіміко-математичний інститут (нині Харківський національний університет ім. В.Каразіна). З 1955 р. працював в Інституті радіофізики та електроніки Національної Академії наук України. Семен Якович був фундатором двох напрямків роботи: радіоокеанографії та декаметрової радіоастрономії, наукові дослідження в яких успішно розвиваються його учнями. З ініціативи і під керівництвом С.Я.Брауде було започатковано програму “УРАН” – створення системи декаметрових радіоінтерферометрів з наддовгими базами, яка дозволяє спостерігати космічні джерела з найвищою для цього діапазону роздільною здатністю в одну секунду.

За вагомий внесок в розвиток вітчизняної науки С.Я.Брауде було присуджено Державні премії у галузі науки і техніки СРСР (1952) і України (1997). За видатні наукові результати у 1983 р. його було нагороджено Золотою медаллю Академії Наук СРСР ім. О.С.Попова, у 1997 р. – премією та медаллю Євразійського астрономічного товариства.

Помер Семен Якович Брауде 29 червня 2003 р. в Харкові.

Біографічна довідка:

Брауде Семен Якович // Український Радянський Енциклопедичний Словник. – К., 1986. – Т. 1. – С. 213.

Праці С.Я.Брауде:

Брауде С.Я. Декаметровая радиоастрономия / С.Я.Брауде // Радиоастроном. ин-т. – Препринт. – Х., 1990. – 31 с.

Про С.Я.Брауде:

Брауде С.Я. Космос начинается в душе: [Беседа с акад. НАН Украины, укр. ученым в области радиофизики и радиоастрономии С.Я.Брауде / Записала В.Гаташ] // Зеркало недели. – 2001. – 27 янв.–2 февр. (№ 4).

Брауде Семен Якович, 1911–2003 рр.: [Некролог] // Слобід. край. – 2003. – 3 лип.

Брауде Семен Якович: [Некролог] // Харків'яни. – 2003. – 3-9 лип. (№ 27). – С. 4.

Еще одна утрата Харьковской науки: Позавчера было 9 дней со дня смерти выдающегося ученого Семена Брауде // Комсом. правда. – 2003. – 9 июля. – С. 13.

Моторний П. Пам'яті академіка Брауде: [Про встановлення мемор. дошки вченому] / П.Моторний // Слобід. край. – 2004. – 11 верес.

Смирнов А. Научный работник / А.Смирнов // Время. – 2003. – 7 авг.

Соболевский В. Через тернии к тайнам мироздания / В.Соболевский // Веч. Харьков. – 2001. – 27 янв.

Тарасова Л. Путь во Вселенную: [К 80-летию со дня рождения ученого] / Л.Тарасова // Веч. Харьков. – 1991. – 28 янв.

Вебліографія:

<http://kharkov.vbelous.net/kh-scnts.htm>

<http://lnfm1.sai.msu.su/SETI/koi/bulletin/23/7.html>

<http://www.astronomer.ru/news.php?action=1&nid=292>

<http://www.business.ua/i518/a15284/>

http://www.media-objektiv.com/itog/index.php?itog_id=22&item_id=12

<http://www.mon.gov.ua/laws/267.doc>

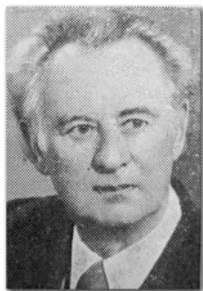
<http://www.telo-v-delo.narod.ru/pre01/pre19.html>

<http://www.vesnik.kiev.ua/2001-1/11.htm>

<http://www.zerkalo-nedeli.com/nn/show/328/29375/>

22 лютого –

90 років від дня народження Аркадія Семеновича Школьника

Школьник Аркадій Семенович, український драматург. Народився 22 лютого 1916 р. в Харкові в сім'ї службовця. Після закінчення семирічки працював токарем на Харківському електромеханічному заводі.

Перша одноактна п'єса була створена ним в 17 років і мала успіх. Незабаром А.С.Школьника запрошують в молодіжну газету "Ленінська зміна". В 1937 р. його було заарештовано за політичну неблагодійність. В 1944 р. достроково звільнено і він працює в Магадані в міському театрі. Повернувшись до Харкова, він продовжує писати п'єси, які привертають увагу і з успіхом проходять на театральних сценах.

Член СП СРСР з 1956 р.

Автор п'єс "Сталінград" (1942), "Дніпро бушує" (1943), "Золото" (1950), "Людина шукає щастя" (1955), "Віра, Надія, Любов" (1957), "Юність моя" (1959), "Ніч шукань" (1961), "Ти не один" (1963), "Людина за бортом" (1965), "За це не судять" (1967), "Перевал" (1969), "Двічі не живуть" (1971), "День

починається з ранку” (1976). Окремими виданнями вийшли п’єси “Ніч шукань” (1962), “Ти не один” (1964).

Помер Аркадій Семенович Школьник 28 жовтня 1986 року.

Біографічні довідки:

Аркадій Школьник // Письменники Радянської України, 1917–1987: Біобліогр. довід. – К., 1988. – С. 664.

Новиков А.О. Школьник Аркадій Семенович / А.О.Новиков // Літературна Харківщина: Довідник. – Х., 1995. – С. 351.

Школьник Аркадій Семенович // Український Радянський Енциклопедичний Словник. – К., 1987. – Т. 3. – С. 679.

Школьник Аркадій Семенович // Хрестоматія з літератури рідного краю / За заг. ред. О.Я.Сидоренка. – Х., 2001. – С. 380.

Твори А.С.Школьника:

Ніч шукань: Драма на 3 дії / А.С.Школьник. – К.: Держлітвидав УРСР, 1962. – 71 с.

Ти не один: Зб. п’єс / А.С.Школьник. – К.: Мистецтво, 1985. – 180 с.

Про А.С.Школьника:

Северин В. С верой, надеждой и любовью: [К 85-летию со дня рожд. драматурга] / В.Северин // Веч. Харьков. – 2001. – 22 февр.

17 березня –

**165 років від дня
народження
Марусі Вольвачівни**

Вольвач Марія Степанівна (Вольвачівна Маруся), українська письменниця, громадсько-культурна діячка. Народилася 17 березня 1841 р. в с. Черемушна Валківського району Харківської області в сім’ї сільського писаря. Рано осиротівши, наймитувала у Валках та Харкові. Поступово, самотужки здобувала знання, стала подумки складати свої вірші й тримати їх у пам’яті. Після знайомства з українським істориком професором Д.Багалієм навчилася в нього письма. Професор увів дівчину в культурне середовище Харкова, сприяв публікації перших її творів. У 1887 р. М.Вольвач дебютує в харківському альманасі “Складка”. Писала ліричні вірші, поеми у яких відбилась гірка доля жінки-трудівниці (“Отвіт козакові”, “Працьовита людина”, “Маруся-небога”). В її творах багато мотивів, образів, а також стилістичних засобів фольклорного характеру (“Доля”, “Зрада

дівчині” та ін.). Лірика Вольвачівни близька до народнопісенної, імперсональна, з елементами бурлеску.

У 1893 р. виходить перша збірка її творів “Казка про таємні слова”. В 1896 р. в Харкові вийшла збірка “Пісні і розмови Валківської селянки Марусі Вольвачівни”. У Харківському історичному архіві зберігаються рукописи Вольвачівни: дві п’єси, збірка лірики, поема та ін.

Наприкінці 1890-х рр. письменниця часто була в навколишніх селах Харкова, де записувала народні пісні, читала селянам свої твори. У с. Черемушній керувала таємним гуртком, куди входила інтелігенція сусідніх сіл.

Неабиякий інтерес становлять і її “Спомини української селянки”, що їх опублікував І.Я.Франко в “Літературно-науковому віснику” (1899–1905). Вони цінні не лише як матеріал до біографії письменниці, а й як майстерний опис звичаїв тодішньої Слобожанщини.

Час і місце смерті письменниці невідомі.

Біографічні довідки:

Вольвачівна Маруся // Генник С. 150 видатних українок / С.Генник. – Івано-Франківськ, 2003. – С. 40-41.

Вольвачівна Маруся // Український Радянський Енциклопедичний Словник. – К., 1986. – Т. 1. – С. 336.

Міщенко Л.І. Вольвачівна Маруся / Л.І.Міщенко // Українська літературна енциклопедія. – К., 1988. – Т. 1. – С. 351-352.

Праці М.Вольвачівни:

Зрада; Пісня дівчини: [Вірші] / М.Вольвачівна // Сіл. новини. – 1994. – 17 берез.

Отвіт козакові; Зрада дівчині: [Вірші] / М.Вольвачівна // Слобожанська муза: Антологія любовної лірики XVII-XX століть. – Х., 2000. – С. 69-72.

Про М.Вольвачівну:

Вір В. День народження Марусі Вольвачівни: [До 160-річчя від дня народж.] / В.Вір // Сіл. новини. – 2001. – 24 квіт.

Лисенко І. Маруся Вольвачівна / І.Лисенко // Сіл. новини. – 1994. – 17, 23 серп.

Лисенко І. Маруся Вольвачівна: До 160-річчя від дня народж. / І.Лисенко // Літ. Україна. – 2001. – 19 квіт. – С. 4.

Лисенко І. Спогади про Марусю Вольвачівну / І.Лисенко // Сіл. новини. – 1996. – 9 жовт.

Ювілей Марусі Вольвачівни // Сіл. новини. – 1996. – 24 квіт.

Вебліографія:

<http://poetry.uazone.net/volv01.html>

26 березня –

**100 років від дня народження
Казимири Іванівни
Полякової**

Полякова Казимира Іванівна, прозаїк. Народилася 26 березня 1906 р. в м. Бендерах у Молдавії в сім'ї службовця. Навчалася в бухгалтерському інституті. Працювала в дитячій бібліотеці Будинку культури залізничників, вихователькою дитсадка. Пише російською мовою казки та оповідання для дітей.

Перші публікації почали з'являтися на сторінках харківських та республіканських журналів, збірників альманахів з 1938 року. Перша книжка вийшла в світ лише після війни у 1949 році і мала назви «Сказки».

Автор книжок для дітей «Сказки» (1949, 1950, 1952, 1956), «Иголка» (1954), «Никелированный чайник» (1958), «Услужливый сверчок» (1959), «Любопытный медведь» (1961), «Сказка про подсказку» (1963), «Четыре богатыря» (1964), «Капризный петух» (1966), «Старичок-лесовичок» (1970, 1974), «Чудесница» (1977, 1979), «Ледяной великан» (1983), «Волшебный орешек» (1986), «Хитрая зайчиха» (1990).

Твори К.І.Полякової дуже популярні. Вони видавалися у Харкові, Києві, Тбілісі, перекладені чеською і албанською мовами.

Член СП України з 1954 р.

Біографічні довідки:

Гошовська В.А. Полякова Казимира Іванівна / В.А.Гошовська // Літературна Харківщина. – Х., 1995. – С. 266.

Казимира Полякова // Письменники Радянської України, 1917–1978: Біобібліогр. довід. – К., 1988. – С. 488.

Твори К.І.Полякової:

Волшебный орешек: Сказки, рассказы: Для детей дошкол. и шк. возраста / К.И.Полякова. – Х.: Прапор, 1986. – 143 с.

Ледяной великан: Сказки, рассказы: Для детей дошкол. и мл. шк. возраста / К.И.Полякова. – Х.: Прапор, 1983. – 120 с.

Любопытный медведь: Сказки и рассказы / К.И.Полякова. – Х.: Кн. изд-во, 1961. – 44 с.

Хитрая зайчиха: Сказки для детей дошкол. и мл. шк. возраста / К.И.Полякова. – Х.: Прапор, 1990. – 86 с.

Про К.І.Полякову:

Глебова І. Близьке з дитинства: [Про творчість прозаїка] / І.Глебова // Вечір. Харків. – 1981. – 25 берез.

Романовский В. В добром мире сказки: Известная харьк. писательница Казимира Ивановна Полякова встретила свою 95 весну / В.Романовский // Веч. Харьков. – 2001. – 29 марта.

Романовський В. Казимирі Поляковій – 90! / В.Романовський // Літ. Україна. – 1996. – 23 трав.

24 квітня –

**135 років від дня народження
Любові Борисівни
Хавкіної**

Хавкіна Любов Борисівна, російський радянський бібліотекознавець та бібліограф. Народилася 24 квітня 1871 р. в Харкові в сім'ї практикуючих лікарів, харківських інтелігентів і громадських діячів. Її мати та батько були членами Товариства розповсюдження грамотності і Товариства попечителів для бідних студентів вищих навчальних закладів. Діяльність батьків не могла не вплинути на долю дітей. Всі вони були активними членами Товариства грамотності.

Вибором свого життєвого напрямку, становленням як педагога-просветителя Л.Б.Хавкіна зобов'язана перш за все Х.Алчевській. Почавши свій трудовий шлях у народній школі, вона через 10 років була удостоєна срібної медалі на “Олександрівській стрічці” та адреси від учителів в ознаку визнання її просвітницьких заслуг.

Історія Харківського товариства грамотності – одна із сторінок діяльності Л.Б.Хавкіної. Харківське товариство грамотності (ХТГ) дбало про створення закладів для найбідніших прошарків населення. 31 березня 1891 р. на загальних зборах ХТГ був обраний комітет для організації бібліотек-читалень для народу, членом якої стала і Л.Б.Хавкіна. 1 грудня 1891 р. було відкрито Першу народну бібліотеку-читальню.

Любов Борисівна була членом редакційної комісії у створенні “Народної енциклопедії наукових і прикладних знань” (1912). Їй належить ряд статей: “Загадки матеріальної культури», «Первобытные люди», «Народные читальни-библиотеки», які ввійшли до 8 і 10 томів “Народної енциклопедії”.

При Харківській громадській бібліотеці (нині ХДНБ ім. В.Г.Короленка) за ініціативою Л.Б.Хавкіної був створений перший в Російській імперії читальний зал бібліотекознавства (1903 р.).

В 1912 р. Л.Б.Хавкіна виїжджала до Москви з метою підготовки і проведення щорічних бібліотечних курсів в Університеті ім. А.Шанявського. В 1918 р. бібліотечні курси були організовані і в Харкові. Програма навчання

слухачів охоплювала різні проблеми бібліотекознавства, бібліографії та книгознавства. Курси закінчувалися лекцією Л.Б.Хавкіної про особливості публічних бібліотек у передових країнах.

Л.Б.Хавкіна завжди мріяла про участь громадськості у бібліотечній справі. Вона розповідала бібліотекарям Харкова про Російське бібліотечне товариство у Москві й пропонувала відкрити його філію у Харкові. І в 1917 р. філія почала працювати у Харкові. Харків був одним з перших міст України, де, за прикладами російських бібліотекарів, відкрито таке товариство.

У 1920 р. Хавкіну призначають директором Кабінету бібліотекознавства в Москві.

У культурному та громадському житті Л.Б.Хавкіна посіла значне місце. У бібліотечних колах вона здобула авторитет завдяки книгам з питань бібліотекознавства, серед яких особливо виділяються її фундаментальні праці: «Библиотеки, их организация и техника» (1904), «Руководство для небольших библиотек» (1911), «Книга и библиотека» (1918). За першу книгу вона отримала подяку від Російського бібліографічного товариства, яке назвало Л.Б.Хавкіну «засновником російського бібліотекознавства», золоту медаль їй вручили на Міжнародній виставці в Льєжі.

Переїхавши до Москви, Л.Б.Хавкіна не припиняла ділові й творчі контакти з рідним містом і бібліотекою. У меморіальному фонді ХДНБ ім. В.Г.Короленка зберігаються неопубліковані листи Любові Борисівни до працівників бібліотеки.

У березні 1925 р. Л.Б.Хавкіна відвідала провідні бібліотеки Одеської, Київської, Харківської областей. Свої враження від поїздок вона виклала у доповіді «Про бібліотеки України» на зборах інституту бібліотекознавства в Москві.

В 1945 р. їй присвоєно звання «Заслуженого діяча науки РСФСР»

Померла Любов Борисівна Хавкіна 2 червня 1949 р. в Москві.

Біографічні довідки:

Хавкіна Любовь Борисовна // Большая Советская Энциклопедия. – М., 1978. – Т. 28. – С. 160-161.

Хавкіна Любов Борисівна // Український Радянський Енциклопедичний Словник. – К., 1987. – Т. 3. – С. 552.

Праці Л.Б.Хавкіної:

Хавкіна Л.Б. Авторские таблицы: Двухзначные / Л.Б.Хавкіна. – 24-е изд. – М.: Книга, 1986. – 21 с.

Хавкіна Л.Б. Библиотеки, их организация и техника. С 32 рисунками и 40 таблицами / Л.Б.Хавкіна. – М.: Изд-во А.С.Суворина, 1904. – 375 с.

Хавкіна Л.Б. Трехзначные таблицы, согласованные и соединенные с двухзначными. С приложением двухзначных таблиц для иностранных языков / Л.Б.Хавкіна. – 5-е доп. изд. – М.: Изд-во Всесоюз. Кн. палаты, 1961. – 180 с.

Про Л.Б.Хавкіну:

Бібліотекознавець Любов Борисівна Хавкіна: Творча спадщина і сучасність: Матеріали наук. конф., присвяч. 130-річчю з дня народж. Л.Б.Хавкіної, 30 жовт. 2001 р. / Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка. – Х., 2001. – 40 с.

Григорьев Ю.В. Л.Б.Хавкина (1871–1949) / Ю.В.Григорьев. – М.: Книга, 1973. – 126 с.

Шоломова С.Б. Л.Б.Хавкина и Харьковская общественная библиотека // Книга: Исследования и материалы: Сб. – М., 1965. – С. 156-158.

* * *

Дивногорцев А.Л. Письмо вождю: Неизвестный эпизод из жизни Л.Б.Хавкиной / А.Л.Дивногорцев // Библиография. – 1996. – № 4. – С. 100-106.

Драган Р. Любов Хавкіна. Витоки українського бібліотекознавства / Р.Драган // Вісн. Кн. палати. – 2000. – № 1. – С. 38-39.

Капустіна Н. Визначний бібліотекознавець України Любов Борисівна Хавкіна / Н.Капустіна, А.Перепеча // Вісн. Кн. палати. – 2001. – № 3. – С. 36-38.

Перепеча А.М. Л.Б.Хавкина: Харьковский период деятельности / А.М.Перепеча // Науч. и техн. б-ки. – 2002. – № 1. – С. 128-133.

Полевина Е.В. Л.Б.Хавкина: штрихи к портрету на фоне эпохи / Е.В.Полевина // Библиография. – 2004. – № 6. – С. 58-64.

Соков П. Признание: К 120-летию Л.Б.Хавкиной / П.Соков // Библиотека. – 1991. – № 10. – С. 54-56.

Вебліографія:

<http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc3p/NT0004C7AE>

<http://enc.mail.ru/article/1900452436>

<http://liber.rsuh.ru/shany.htm>

<http://libpers.narod.ru/xavkina-el.htm>

<http://vslovar.org.ru/v2/60368.html>

<http://www.booksite.ru/fulltext/////1/001/008/118/068.htm>

<http://www.oval.ru/enc/78672.html>

http://www.rubricon.com/bse_ann/..%5Cann%5Cbse%5C23_h%5C23_h40793.asp

<http://www.turgenev.ru/museum/personal/?id=77>

12 червня –

75 років від дня народження
Євгенії Семенівни
Мірошниченко

Мірошніченко Євгенія Семенівна, видатна українська співачка. Народилася 12 червня 1931 р. в с. Радянське Вовчанського району Харківської області. У 1943 р. навчалася в ремісничому училищі Харкова. Брала участь в художній самодіяльності трудових резервів. У 1951 р. вступила до Київської консерваторії, де навчалася у видатного педагога-вокаліста М.Є.Донець-Тессейр. В 1957 р. вона закінчила консерваторію, з того ж часу – солістка Українського театру опери та балету. Є.С.Мірошніченко володіє легким, рухливим голосом (лірико-колоратурне сопрано) великого діапазону, яскравим артистичним талантом. У 1958 р. на Міжнародному конкурсі в Тулузі отримала 2-гу премію. У 1961 р. стажувалась у Міланському театрі «Ла Скала».

Воістину грандіозний внесок Євгенії Мірошніченко в скарбницю українського національного оперного мистецтва. На сцені Національного академічного театру опери та балету ім. Т.Г.Шевченка упродовж 40 років (1957–1998) вона проспівала понад 20 партій. Особливу любов у прихильників її таланту здобули партії Йолан у «Мілані», Ярини в «Арсеналі» Г.Майбороди, Венери в «Енеїді» М.Лисенка, Шемаханської цариці в «Золотому півникові», Марфи в «Царевій нареченій» М.Римського-Корсакова, Віолетти, Джільди в «Травіаті», «Ріголетто» Дж.Верді, Розіни в «Севільському цирульнику» Дж.Россіні, Цариці ночі в «Чарівній флейті» В.-А.Моцарта, Мюзетти в «Богемі» Дж.Пуччіні, Лакме, Манон в однойменних операх Л.Деліба і Ш.Гуно, Церліни в «Фра-Дияволо» Д.Обера. Її Лючія з опери Г.Доніцетті «Лючія ді Ламмермур» – справжній шедевр в історії світового оперного мистецтва.

Євгенія Семенівна – педагог-професіонал, виховує талановиту молодь у стінах Національної музичної академії. Серед її учнів: С.Пількевіч, Т.Павлюк, К.Стращенко, С.Чахоян, О.Терещенко та ін.

Євгенія Семенівна Мірошніченко – народна артистка СРСР (1965), лауреат Державної премії УРСР ім. Т.Шевченка (1972), Державної премії СРСР (1981), лауреат Міжнародних конкурсів. Почесний громадянин м. Харкова (2001).

Біографічні довідки:

Волкова М.Р. Мірошніченко Евгения Семеновна / М.Р.Волкова // Музыкальная энциклопедия. – М., 1976. – Т. 3. – С. 610.

Мірошніченко Евгения Семеновна // Большая Советская Энциклопедия. – М., 1974. – Т. 16. – С. 326.

Мірошніченко Євгенія Семенівна // Мистецтво України: Біогр. довід. – К., 1997. – С. 417.

Мірошніченко Євгенія Семенівна // Український Радянський Енциклопедичний Словник. – К., 1987. – Т. 2. – С. 417.

Про Є.С.Мірошніченко:

Про нагородження Орденом князя Ярослава Мудрого: Указ Президента України, 11 черв. 2001 р. № 427 // Уряд. кур'єр. – 2001. – 19 черв. – С. 3.

* * *

Зоценко М.В. Євгенія Мірошніченко: Народна артистка СРСР / М.В.Зоценко. – К.: Муз. Україна, 1972. – 107 с.

Зоценко М.В. Срібні струни / М.В.Зоценко. – К.: Молодь, 1963. – 86 с.

– – –

Андріяненко Ю. Соловей з харківської землі / Ю.Андріяненко // Слобід. край. – 1991. – 19 черв.

Бібік В. Народна артистка / В.Бібік // Вечір. Харків. – 1972. – 25 квіт.

Волга Л. Життєві уроки Євгенії Мірошніченко / Л.Волга // Укр. культура. – 1996. – № 12. – С. 1.

Гаврашенко Т. Девочка из села Графское, ставшая примадонной / Т.Гаврашенко // Время. – 2001. – Июль, спец. вып.

Галкин В. Евгения Мирошніченко – украинский соловей из Харькова / В.Галкин // Музей Клавдии Шульженко. – 2001. – № 2. – С. 14.

Галкин В. «Я благодарна Харькову – моему началу...» / В.Галкин // Панорама. – 2001. – 9 листоп. – С. 14.

Галкін В. Королева опери мріяла стати балериною... / В.Галкін // Веч. Харків. – 1991. – 16 листоп.

Галкін В. Наша землячка / В.Галкін // Вісті Дергачівщини. – 1991. – 9 листоп.

Иванцова М. Полку почетных граждан прибыло / М.Иванцова // Веч. Харьков. – 2001. – 23 авг.

Игорев З. “І вона заспівала на радість людям” / З.Игорев // Хлібороб. – 1995. – 22 берез.

Козак С. Соловьиное пение / С.Козак // Знамя труда. – 1972. – 22 апр.

Мирошніченко Е. В какие же двери мне постучать...?: [Беседа с певицей Е.Мирошніченко / Записал О.Вергилис] // Киев. ведомости. – 2005. – 24 марта.

Мирошніченко Е. Меня всегда тянет в Харьков: [Беседа с нар. арт. Е.Мирошніченко / Записал Т.Гаврашенко] // Время. – 1995. – 26 авг.

Мирошніченко Е. Примадонна. Ариозо в родном городе: [Беседа с нар. арт. Е.Мирошніченко / Записал Т.Невская] // Событие. – 2003. – 17-23 июля (№ 29). – С. 16.

Мірошніченко Є. “Я мрію про храм у рідному селі”: [Бесіда з нар. арт. Є.Мірошніченко / Записав Л.Логвиненко] // Слобід. край. – 2002. – 29 жовт.

Туркевич В. Український соловейко / В.Туркевич // Вісті Барвінківщини.
– 1991. – 11 черв.

Бібліографія:

Співоча душа України: До 70-річчя від дня народж. // Календар знаменних та пам'ятних дат. 2001. II кв.: Рек. бібліогр. покажч. / Нац. парламент. б-ка України, Кн. палата України. – К., 2001. – С. 90-95.

Вебліографія:

http://offer.com.ua/news/view.phtml?a_id=1336

<http://today.viaduk.net/todayol.nsf/0/c2256713004f33f5c2256ba70047d7a9?OpenDocument>

<http://vslovar.org.ru/v2/34843.html>

<http://www.booksite.ru/fulltext/////1/001/008/076/939.htm>

<http://www.cn.com.ua/N170/culture/anniversary/anniversary.html>

<http://www.gromko.ru/done/showbook/article2790.html>

http://www.kv.com.ua/index.php?rub=135&number_old=3160

<http://www.oval.ru/enc/43398.html>

<http://www.rubricon.com/qe.asp?rtype=4&rq=4&aid={A9BC99D7-4C1D-47A9-9961-A6EFA0BA68CB}&id=90&sLetter=ac>

2 серпня –

160 років від дня народження

Матвія Сидоровича

Кузнєцова

Кузнєцов Матвій Сидорович, видатний підприємець і благодійник. Народився 2 серпня 1846 р. в Гжелі. Освіту здобував у Ризі. Після смерті батька 19-річним юнаком очолив сімейну справу, створивши імперію приватних заводів. Продукція “Товарищества М.С.Кузнєцова» була відома не тільки в Україні, але й за її межами.

Матвій Сидорович відкривав нові виробництва, купував найвідоміші російські фабрики – Г.Ауербаха у Тверській губернії (нині Конакова) і Ф.Гарднера у Московській губернії (нині Вербілки). В 1872 р. М.С.Кузнєцов отримав право зображувати на своїх виробках Державний герб Російської Імперії. Завдяки постійному піклуванню про досконалість свого виробництва, різноманітність асортименту, 26 лютого 1892 р. Матвій Сидорович “был высочайше пожалован за деятельность на поприще торговли и промышленности званием коммерц-советника». В 1902 р. “Товариществу” було надано право називатися “Поставщик Двора Его Императорского Величества». За більш ніж 40-річну діяльність М.С.Кузнєцова не було жодного огляду промисловості, де не відзначалася б продукція його “Товарищества”.

У Харкові М.С.Кузнецову з середини 1860-х рр. належав приватний будинок постійної торгівлі виробами його заводів – на розі Торгівельної і Сергієвської площ. У 1870 р. М.С.Кузнецов взяв в оренду фабрику белгородського купця І.Нікітіна, яка знаходилася в с. Байрак, недалеко від м. Люботина. У 1880 р. через Буди було прокладено залізничну колію Мерефа–Люботин. Це стало вирішальним фактором для перенесення виробництва в Буди.

У 1887 р. на місці винокурні сільського поміщика Т.Котляра почала діяти “Ново-Харьковская фабрика М.С.Кузнецова в селе Буди”. На будянській фабриці спочатку виготовляли тільки напівфаянсові вироби, пізніше – фаянсові, фарфорові.

Завдяки турботі М.С.Кузнецова в Будах з’явилася лікарня, школа для дітей фабричних службовців, початкове училище, телефонний зв’язок між конторою фабрики і станцією Буди. На кошти “Товарищества М.С.Кузнецова” 1902 р. в Будах було споруджено храм на честь Чудотворця Миколи.

Матвія Сидоровича було нагороджено численними вітчизняними орденами, а також Кавалерським Хрестом ордену Почесного легіону Франції.

Помер Матвій Сидорович Кузнецов в 1911 р. Його поховано в родовій гробниці на Рогозькому цвинтарі в Москві.

Матвій Кузнецов – людина-легенда // Безрукова Т. Харківський район: 36. статей / Т.Безрукова. – Х., 2003. – С. 21-23.

* * *

Безрукова Т. Поставщик двора Его Императорского Величества / Т.Безрукова // Бизнес. – 2003. – 2 июня (№ 22). – С. 27-30.

Безрукова Т. Кузнецовский фарфор / Т.Безрукова // Слобода. – 2004. – 2 марта. – С. 5.

Безрукова Т. Матвій Кузнецов – людина-ленеда: До 115-річчя заснування Будян. фаянс. з-ду / Т.Безрукова // Харків’яни. – 2002. – № 35. – С. 5.

Безрукова Т. Матвій Кузнецов на Слобожанщині / Т.Безрукова // Трибуна трудящих. – 1999. – 27 листоп.

Можейко И. Фарфоровый король и его королевство / И.Можейко // Событие. – 2002. – № 3. – С. 12.

Вебліографія:

<http://analitics.ex.ru/cgi-bin/txtnscr.pl?node=187&txt=82&lang=1&sh=1/>

<http://faience.com.ua/history.html>

<http://rechitzkiy.narod.ru/text/kuznezov.html>

<http://www.business.ua/i541/a17683/>

<http://www.faience.com.ua/history.html>

<http://www.istorija.lv/rusmuzej/20%20vek/Anohin/istasp.html>

<http://www.novosti.vl.ru/?f=ct&t=041210ct01>

<http://www.peoples.ru/undertake/finans/kuznetsovy/>

6 серпня –

100 років від дня народження Бориса Георгійовича Лазарєва

Лазарєв Борис Георгійович, український радянський фізик. Народився 6 серпня 1906 року в с. Миропілля Сумської області. Трудове життя почав у 1923 р. на металургійному заводі. Закінчив в 1930 р. Ленінградський політехнічний інститут. Працював у Ленінграді, Свердловську. З 1937 р. і до останніх днів – у Фізико-технічному інституті АН УРСР. Разом з радянським фізиком Л.В.Шубниковим відкрив у 1936 р. ядерний парамагнітний резонанс. Б.Г.Лазарєвим були одержані численні фундаментальні результати, що стали класичними, отримали світове визнання та зробили вагомий внесок у розвиток фізичної науки.

Б.Г.Лазарєв лауреат Державної премії СРСР 1951 р. за новий метод видобування гелію-3 з природного гелію. Ним створено оригінальні методики одержання високого тиску при низьких температурах – так звана “крижана бомба”. В 1966 р. Б.Г.Лазарєву присвоєно звання “Заслужений діяч науки і техніки УРСР”. За розробку та дослідження надпровідників з високими критичними параметрами Б.Г.Лазарєв із співавторами був удостоєний Державної премії України 1982 р.

За активною підтримкою Б.Г.Лазарєва та участі його учнів-академіків О.О.Галкіним і В.І.Веркіним створено провідні фізичні установи України – Донецький фізико-технічний інститут і Фізико-технічний інститут низьких температур у Харкові.

Помер Борис Георгійович Лазарєв в Харкові 20 березня 2001 р.

Біографічні довідки:

Лазарєв Борис Георгійович // Український Радянський Енциклопедичний Словник. – К., 1987. – Т. 2. – С. 232.

Лазарєв Борис Георгиевич // Храмов Ю.А. Физики: Биограф. справочник / Ю.А.Храмов. – М., 1983. – С. 150-151.

Про Б.Г.Лазарєва:

Брауде С.Я. Мои воспоминания о Б.Г.Лазареве / С.Я.Брауде // Б.Г.Лазарев: Жизнь в науке. Избранные труды. Воспоминания. – Х., 2003. – С. 488-489.

Лазарев Б.Г.: Жизнь в науке. Избранные труды. Воспоминания. – Х., 2003. – 702 с.

Соавторы: [О Б.Г.Лазареве] // Коган В. До и после / В.Коган. – Х., 2004. – С. 83-84.

* * *

Санін А. Физики чествуют своего старейшину / А.Санін // Время. – 1996. – 10 авг.

Соболевский Б. Лето патриарха / Б.Соболевский // Веч. Харьков. – 1999. – 21-24 авг.

Лазарев Борис Георгійович: [Некролог] // Слобід. край. – 2001. – 24 берез.

Вебліографія:

<http://polytechnic.kpi.kharkov.ua/ViewArticle.asp?id=607&print=yes>

<http://www.home-edu.ru/user/f/00000951/biograf/lazarev.htm>

<http://www.vgd.ru/L/lazarev.htm>

10 жовтня –

**145 років від дня народження
Фриттьйофа Нансена**

Нансен Фриттьйоф, відомий норвезький мандрівник, океанограф, громадський діяч. Народився 10 жовтня 1861 р. у садибі Стуре-Фреен, поблизу Христіанії (тепер Осло) в сім'ї юриста.

Змалку любив бігати на лижах, полював на білок з самородним луком. У 18 років він встановив світовий рекорд з бігу на ковзанах на дистанцію в 1 милю. 12 років поспіль вигравав чемпіонат Норвегії з лижного кросу. Ще з юних років був людиною багатьох талантів, навіть обмірковував кар'єру художника. Вже пізніше він виступив як автор оповідань, найвідоміша його книга – “Життя ескімосів”.

Після здійсненого Ф.Нансеном переходу на лижах через Гренландію у 1888 р. він став всесвітньо відомим. В 1893–1896 рр. керував експедицією на судні “Фрам” у високі широти Африки. На початку Першої світової війни Ф.Нансен був верховним комісаром Ліги націй зі справ військовополонених. З 1921 р. він став одним із організаторів надання допомоги голодуючим Поволжя. Опікуючись долями голодуючих, Ф.Нансен наполегливо пропонував Лізі націй створити комісію для вивчення цього питання, закликав уряди до надання міжнародної позики для дитячих притулків, що були створені ним. В 1922 р. Ф.Нансен отримав Нобелівську премію миру. Грошову винагороду він спрямував на допомогу голодуючим та на підтримку українського села.

У січні 1923 р. Ф.Нансен, як верховний комісар Міжнародного Червоного Хреста, приїжджав до Харкова. Очолювана ним місія забезпечувала продовольчими посилками працівників залізниці, відкрила дитячий будинок, де

виховувалися 85 сиріт, сприяла роботі студентських їдалень тощо. В 1924 р. відбулися короткі наради в керівних установах, зустріч в українському товаристві Червоного Хреста. Ф.Нансен відвідав студентські їдальні та дитячий будинок, що носив його ім'я.

Завдяки зусиллям Ф.Нансена в Росії та Україні було врятовано від голодної смерті понад 6 мільйонів дітей і 800 тис. дорослих.

В 1925–1928 рр. Ф.Нансен був головою комісії з репатріації вірменських біженців в радянську Вірменію.

Помер Фриттьоф Нансен 13 травня 1930 р.

Анатоль Франс стверджував, що за всю історію нашої планети не було серед людей особистості, котра реально зробила б стільки корисного, доброго і шляхетного, скільки зробив Фриттьоф Нансен.

Вдячний народ, харків'яни вшановують пам'ять великого норвежця. У 2003 р. на фасаді Харківського художнього музею відбулось урочисте відкриття меморіальної дошки на честь знаменитого норвежця.

Біографічні довідки:

Ганзен П. Нансен / П.Ганзен // Энциклопедический словарь / Ф.Брокгауз, И.Ефрон. – СПб., 1807. – Т. 40. – С. 524-526.

Нансен Фриттьоф // Большая Советская Энциклопедия. – М., 1974. – Т. 17. – С. 237-238.

Нансен Фриттьоф // Український Радянський Енциклопедичний Словник. – К., 1987. – Т. 2. – С. 477.

Нансен Ф. // Энциклопедический словарь юного географа-краеведа. – М., 1981. – С. 18, 20, 32.

Твори Ф.Нансена:

«Фрам» в Полярном море / Ф.Нансен. Ч. 1. – М.: Географгиз, 1956. – 268 с.

«Фрам» в Полярном море / Ф.Нансен. Ч. 2. – М.: Географгиз, 1956. – 351 с.

Про Ф.Нансена

Кублицкий Г.И. Фриттьоф Нансен, его жизнь и необыкновенные приключения / Г.И.Кублицкий. – М., 1961.

Пасецкий В.Н. Фриттьоф Нансен, 1861–1930 / В.Н.Пасецкий. – М.: Наука, 1986. – 336 с.

Таланов А.В. Нансен / А.В.Таланов. – М.: Мол. гвардия, 1960. – 304 с.

Шеклтон Э. Фриттьоф Нансен – исследователь / Э.Шеклтон. – М.: Прогресс, 1986. – 205 с.

* * *

Абрамов В. Фритъоф Нансен назван “Человеком столетия” / В.Абрамов // Время. – 1999. – 11 дек. – С. 2.

Корсунский В. Фритъоф Нансен. Человек, которого помнит Харьков / В.Корсунский // Время. – 1998. – 29 янв.

Матюх М. Возвращение Фритъофа Нансена / М.Матюх // Деловая жизнь. – 1998. – № 2. – С. 28-29.

Джалагония В. Двойной подвиг Фритъофа Нансена / В.Джалагония // Эхо планеты. – 1999. – № 4. – С. 24-25.

Драч М. Як норвежець Нансен рятував людей від голоду в Україні / М.Драч // Політика і культура. – 2003. – № 6. – С. 30-31.

Корсунский В. Великого норвежца помнит Харьков: [О создании в Харькове общества дружбы “Украина-Норвегия. Памяти Нансена”] / В.Корсунский // Время. – 1998. – 10 окт.

Корсунский В. Наш друг – Фритъоф Нансен / В.Корсунский // Панорама. – 2001. – 16 листоп. – С. 12.

Крестьянская утопия Нансена: [Норвеж. путешественник как реформатор сел. хоз-ва] // Гор. газ. – 2002. – 9 мая. – С. 23.

Логвиненко Л. Північна рапсодія в південному Харкові / Л.Логвиненко // Слобід. край. – 2004. – 10 черв.

Марченко О. Коли штормило наші душі / О.Марченко // Панорама. – 1998. – 21 лют.

Парамонов А. Шляхетна місія Фритъофа Нансена / А.Парамонов // Губернія. – 2004. – № 5. – С. 76.

Савицька Н. Що робив Фритъоф Нансен у Харкові? / Н.Савицька // Слобід. край. – 1995. – 30 берез.

Сильченко В. Ленин против Нансена, или Как исследователь Арктики мешал нашему голоду / В.Сильченко // Зеркало недели. – 2000. – 28 окт. – С. 11.

Табатчиков А. Харьковская гавань «Фрама»: Еще раз об исторической памяти города / А.Табатчиков // Слобода. – 1993. – 11 сент.

Тараненко М. Поєднанні постаттю Нансена: [Про відкриття мемор. дошки на честь норвеж. мандрівника] / М.Тараненко // Слобід. край. – 2003. – 10 черв.

Романовский В. Харьков и Нансен: К 75-летию пребывания в городе / В.Романовский // Веч. Харьков. – 1998. – 31 янв.

Вебліографія:

<http://crossroads.com.ua/articles/2004/51/1038.php>

<http://infolio.asf.ru/Sprav/Brokgaus/3/3096.htm>

http://library.kharkov.ua/lib_druk.php?topic=bibliograf/nansen
http://vokrugsveta.ru/publishing/vs/archives/?item_id=97
<http://www.booksite.ru/fulltext/1/001/008/079/974.htm>
<http://www.norge.ru/history/hiroeworld.html>
<http://www.turist.ru/onevs/stories/index2.shtml?2003/06/17/26212>

15 жовтня –

**50 років від дня народження
Ірини Олександрівни
Євси**

Євса Ірина Олександрівна, російська поетеса, перекладач. Народилася 15 жовтня 1956 р. в Харкові. Навчалася на філологічному факультеті Харківського університету. В 1981 р. закінчила літературний інститут ім. М.Горького в Москві.

Автор поетичних книжок: "Отзвук" (1976), "Дыхание" (1978), "Август" (1985), "Сад" (1986), "День седьмой" (1985), "Изгнание из рая" (1995), "Наверное, снилось..." (1999), "Лодка на фаянсе" (2000). Вірші друкувалися в альманасі "Стрелец", журналах "Литературная учёба", "Радуга" (Київ), "Византийский ангел", "Соты", "Крещатик", "Подъём" (Воронеж) та ін. Перекладала вірші Сафо, "Золотые стихи" Піфагора, рубаї Омара Хайяма, "Песнь песней", українську, польську, вірменську поезію. Уклала у співавторстві антологію сучасних російськомовних поетів України "Дикое поле".

Лауреат премії Міжнародного фонду пам'яті Б. Чичибабіна (2000), лауреат премії «Народное признание – 2004».

Біографічні довідки:

Ірина Євса // Письменники Радянської України, 1917–1987: Біобліогр. довід. – К., 1988. – С. 210.

Ірина Євса // Хрестоматія з літератури рідного краю / За заг. ред. О.Л.Сидоренка. – Х., 2001. – С. 341-342.

Кузьменко В.І. Євса Ірина Олександрівна // Українська літературна енциклопедія. – К., 1990. – Т. 2. – С. 180.

Твори І.О.Євси

День седьмой: Стихотворения / И.А.Евса. – К.: Укр. писатель, 1992. – 111 с.

Лодка на фаянсе: Стихотворения / И.А.Евса. – Х.: Крок, 2000. – 144 с.

Сад: Стихи / И.А.Евса. – Х.: Прапор, 1986. – 63 с.

* * *

«Во глубине волнисто-потаенной...»: [Подборка стихотворений. Вступ. слово А.Дмитриева] / И.Евса // Слобід. край. – 2004. – 6 берез.

«Все казалось по житейски обыденным...»: [О Б.Чичибабине] / И.Евса // Веч. Харьков. – 1995. – 23 дек.

«Всему живому не чужой...»: [О Б.Чичибабине] / И.А.Евса // Панорама. – 1998. – 4 июля. – С. 6.

«И назовешь меня сестрой...»: [Стихи] / И.Евса // Слобода. – 1991. – № 14. – С. 4.

Есть высший знак свободы: [Стихи] / И.Евса // Крас. знамя. – 1989. – 16 авг.

Памяти Бориса Чичибабина; Весенний романс; Хорошо бы, как Петр и Феврония...; С чужбины видишь ближе...: [Стихи] / И.Евса // Независимость. – 1995. – 2 июня. – С. 14.

Пасха в Польше; «Хорошо бы, как Петр и Феврония...»; Нюрнберг; «Там, в мусульманском истамбуле...»; «С чужбины видишь ближе...»: [Стихи из кн. «Изгнание из рая»] / И.Евса // Веч. Харьков. – 1995. – 7 февр.

Піросмані; Ранок: [Вірші] / І.Євса // Прапор. – 1989. – № 10. – С. 108-111.

«Приняв заказ, не пряча спеси...»; «Камышовую тишину...»; «Цвета прокисшего саперави облако вспенилось...»; «Ленивый трамвай, тополиный конвой...»; Опись имущества; Рыжий; «Сонно обозревающий дали...»; «Покричит твой кочет, точней петух...»; «Вороватый март потрошил столицу...»; «Море. Облако. Белый парус...»; «В это лето мы жили на улице «дзе...»: [Стихи] / И.Евса // Радуга. – 2003. – № 5. – С. 43-54.

Пристрасність до дива: [Про творчість П.Тайберга] / І.Євса // Вечір. Харків. – 1987. – 24 верес.

Тема любви и беды: [О харьк. поэтессе М.Рахлиной] / И.Евса // Крас. знамя. – 1990. – 15 марта.

Читая Экклесиаста: Сентябрь в боку; В бухте; Диалог: [Стихи] / И.Евса // Радуга. – 2001. – № 11/12. – С. 3-12.

«...Я вечно буду помнить бой!»: [Про Б.Котлярова] / І.Євса // Вечір. Харків. – 1988. – 20 черв.

Про І.О.Євсу:

Гельдфандбейн Г. Подих життя: [Про нову зб. поезії поетеси] / Г.Гельдфандбейн // Вечір. Харків. – 1978. – 27 верес.

Дмитриев А. Сквозь рубин вина: [О кн. «Наверное, снилось»] / А.Дмитриев // Вечір. Харьков. – 1999. – 3 апр.

Классики и современница: [Беседа с поэтессой И.Евсой / Записал С.Минаков] // Событие. – 2003. – 5-11 июня (№ 23). – С. 8.

Кучерский А. «Не погуби в себе живое»: Заметки о творчестве И.Евсы / А.Кучерский // Крас. знамя. – 1983. – 28 сент.

Лосиевский И. По образу своему: [О кн. «Изгнание из рая»] / И.Лосиевский // Веч. Харьков. – 1995. – 23 мая.

Минаков С. «Поэт всегда мешает дураку...» / С.Минаков // Время. – 1999. – 16 сент.

Народное признание – 2004: [Лауреат премии «Нар. признание – 2004» (учредитель благотвор. фонд АВЭК)] // Объектив-Но. – 2004. – 29 апр. (№ 17). – С. 14.

«**Ни** один роман на свете не кончается...»: [Беседа с поэтессой И.Евсой / Записала И.Румянцева] // Время. – 2000. – 26 сент.

Романов Є. У поетичному саду Ірини Євси / Є.Романов // Прапор. – 1988. – № 11. – С. 168-174.

Вебліографія:

<http://gallery.vavilon.ru/people/e/evsa/>

[http://gazeta.media-](http://gazeta.media-objektiv.com/pages.php?gazeta_id=109&material_id=29&page=16)

objektiv.com/pages.php?gazeta_id=109&material_id=29&page=16

http://magazines.russ.ru/novyi_mi/2005/3/evsa.html

http://magazines.russ.ru/novyi_mi/2005/3/evsa-pr.html

<http://sp-issues.narod.ru/5/evsa.htm>

http://www.100ird.kharkov.com/kh_goda2004.html

[http://www.leaders-](http://www.leaders-21.com/index.php?razdel=17&id=11&PHPSESSID=3bd68eef6f7c92e6ad61cddb3ca259b6)

[21.com/index.php?razdel=17&id=11&PHPSESSID=3bd68eef6f7c92e6ad61cddb3ca259b6](http://www.leaders-21.com/index.php?razdel=17&id=11&PHPSESSID=3bd68eef6f7c92e6ad61cddb3ca259b6)

<http://www.poezia.ru/voloshin1.php>

<http://www.stihi.ru/author.html?ievsa>

<http://www.stihi.ru/poems/2004/11/08-1046.html>

4 грудня

**55 років з часу заснування
Харківської обласної універсальної
бібліотеки**

4 грудня 1951 р. розпочала свою діяльність Харківська обласна бібліотека для дорослих з підпорядкованістю відділу у справах культурно-просвітницьких закладів Виконавчого комітету Харківської обласної Ради депутатів трудящих згідно рішення № 1015 Виконавчого комітету Харківської обласної Ради депутатів трудящих від 25 липня 1951 р. і згідно наказу № 1 директора бібліотеки від 4 грудня 1951 р.

З 1953 р. бібліотека отримала власне приміщення у житловому будинку по вул. Кооперативній, 13/2, де знаходиться по сьогоднішній день.

Діяльність бібліотеки полягала в організації обслуговування читачів і бібліотек Харківської області безпосередньо пересилкою книг по міжбібліотечному абонементу та заочному абонементу, в організації методичного керівництва і практичної допомоги бібліотекам системи.

Першим директором Харківської державної обласної бібліотеки для дорослих був призначений Фатєєв Олександр Юхимович.

У вересні 1954 р. у зв'язку із організацією обслуговування бібліотек області по міжбібліотечному абонементу та заочному абонементу і організацією фонду МБА для користування, абонементний відділ перейменовано у відділ міжбібліотечного і заочного абонементу.

З 25 вересня 1958 р. згідно положення був організований методично-бібліографічний відділ. Відтоді бібліотека розширює свої функції і стає методичним центром для масових бібліотек області. За 50 років функціонування бібліотеки науково-методична робота базувалась на підвищенні кваліфікації різних категорій бібліотечних працівників області, підготовці методично-бібліографічних матеріалів, узагальненні досвіду роботи, впровадженні комплексних обстежень роботи, статистичному і тематичному аналізу роботи бібліотек різних рівнів.

В 1961 р. в бібліотеці організовано стаціонарне обслуговування читачів безпосередньо у відділі міського абонементу. Кількість читачів постійно зростала. Так, в 1960-х рр. кількість читачів складала 600-800 читачів, в 70-х рр. – 800-2000 читачів, в 80-х рр. – 2000-3000 читачів, в 90-х рр. – 3000-6300 читачів.

У лютому 1962 р. реорганізовано методично-бібліографічного відділ у два самостійних відділи: науково-методичний та бібліографічний відділ. Це дало змогу розширити функції бібліографічного відділу. Бібліографічний відділ поділявся на два сектори: інформаційно-бібліографічний та краєзнавчий. Краєзнавство стає одним із головних напрямків роботи обласної бібліотеки. З 2002 р. на базі бібліографічного відділу та відділу інформації з питань культури і мистецтва створено інформаційний центр “Харківщина”.

За 50 років склалася визначена система підготовки бібліографічних посібників. З 1964 р. видається щорічник “Харківщина у році” (з 1991 р. “Література про Харківщину”. Це своєрідний бібліографічний літопис життя області. З 1977 р. регулярно видається “Календар знаменних та пам’ятних дат Харківщини”. Щорічники – основна універсальна краєзнавча бібліографія, що розрахована на віки.

70-ті рр. в історії бібліотеки є роками прогресивних змін. Активно йде процес централізації бібліотек області, в якому обласна бібліотека займає провідне місце. На базі фонду бібліотеки в 1974 р. організовано відділ обслуговування спеціалістів сільського господарства, який в 1995 р. реорганізовано у відділ технічної і сільськогосподарської літератури. В ці роки бібліотека стає базою виробничої практики студентів Харківського державного

інституту культури. Зв'язки з Академією культури продовжують розвиватися і по сьогоднішній день.

З 1984 р. Харківська обласна бібліотека для дорослих змінює свій статут і згідно Наказу міністерства культури Української РСР бібліотеці надається статус державної обласної універсальної наукової бібліотеки.

80-ті рр. для бібліотеки були знаменними тим, що у 1980 році організовано роботу відділу інформації з питань культури і мистецтва, у 1985 році - відділ книгозберігання, у 1988 р. відкрито невеликий читальний зал, що позитивно вплинуло на роботу і відкрило нові можливості у діяльності бібліотеки.

З 1996 р. бібліотека активно впроваджує нові комп'ютерні технології, створює автоматизовані робочі місця, об'єднує їх у локальну мережу, чим підвищує якість бібліотечних процесів. З 1999 р. Харківська обласна універсальна наукова бібліотека виходить у світовий інформаційний простір "Інтернет", що дає змогу надавати користувачам інформацію світового простору.

За 50 років діяльності ХОУНБ завжди знаходиться у постійному розвитку, пошуку нових ідей і новацій.

Харківська обласна універсальна наукова бібліотека // Наукові бібліотеки України: Довідник / Нац. б-ка України ім. В.Вернадського. – К., 2004. – С. 80.

Бібліотечне краєзнавство як складова частина регіональної культурної політики: Матеріали міжвід. наук.-практ. конф., 26 верес 2000 р. / Упр. культури Харк. облдержадмін. Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Короленка. Харк. обл. універ. б-ка. – Х., 2001. – 80 с.

Борисов А. Библиотечный Интернет шагает по Слобожанщине: [Об открытии центра Интернет в б-ке] / А.Борисов // Время. – 2002. – 26 февр.

Відданість справі: [Ред. журн. "Бібл. планета" поздоровляє дир. ХОУНБ В.Д.Ракитянську з ювілеєм] // Бібл. планета. – 2003. – № 4. – С. 33.

Галаур С. Интернет у бібліотеці / С.Галаур // Уряд. кур'єр. – 2002. – 3 квіт.

Кучерява Н. Интернет-центри публічних бібліотек як засіб інформаційного сервісу / Н.Кучерява // Бібл. форум України. – 2005. – № 2. – С. 13-16.

Логвиненко Л. З усім світом інтернетом: [Про відкриття центр-інтернету в б-ці] / Л.Логвиненко // Слобід. край. – 2002. – 16 лют.

Львов А. Когда гибнут книги, то есть ли шанс, что не сгорят рукописи: [О проблемах б-ки] / А.Львов // Время. – 2001. – 18 окт.

Мельник В. Як поповнити публічні бібліотеки?: [Про засідання клубу директорів в ХОУНБ] / В.Мельник // Слобід. край. – 2003. – 8 жовт.

Ракитянська В.Д. Бібліотека створює імідж: [Бесіда з дир. ХОУНБ В.Д.Ракитянською / Записав Л.Логвиненко] // Слобід. край. – 2003. – 21 січ.

Ракитянська В.Д. Бібліотека юна в п'ятдесят: [Бесіда з дир. ХОУНБ В.Д.Ракитянською / Записав Л.Логвиненко] // Слобід. край. – 2001. – 22 груд.

Ракитянська В.Д. Бібліотечна серія: проблеми відродження та розвитку / В.Д.Ракитянська // Короленківські читання: Матеріали наук.-практ. конф., 8 жовт. 2002 р. – Х., 2002. – С. 28-35.

Ракитянська В.Д. Громадськість та її роль в історії розвитку бібліотечної справи в Харківській області / В.Д.Ракитянська // Бібл. планета. – 2001. – № 4. – С. 36-37.

Ракитянська В.Д. Провідники в океані знань: [Бесіда з дир. ХОУНБ В.Д.Ракитянською / Записав В.Мельник] // Слобід. край. – 2003. – 30 верес.

Ракитянська В.Д. Харківська обласна універсальна наукова бібліотека на ринку інформаційних послуг регіону: Питання позиціонування / В.Д.Ракитянська // Регіональні проблеми розвитку українознавства Східної України: Матеріали наук.-практ. конф., 10 верес. 2003 р. – Х., 2003. – С. 58-67.

Ракитянская В.Д. Храм знаний: [Беседа с дир. ХОУНБ В.Д.Ракитянской / Записал А.Величко] // Слово ветерана. – 2002. – 16 нояб.

Сашкова Л.О. Краєзнавство – пріоритетна бібліографічна служба ХОУНБ / Л.О.Сашкова // Бібліографічні читання пам'яті українського бібліографа Федора Максименка / Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Короленка. – Х., 2002. – С. 49-54.

Бібліографія:

Харківська обласна універсальна наукова бібліотека, 1951-2001: Бібліогр. показч. / Харк. обл. унів.наук. б-ка. – Х., 2001.

Вебліографія:

<http://www.library.kharkov.ua>